

Kestävän matkailun tila

Visit Finland

SUSTAINABLE
TRAVEL
FINLAND™

VUOSIRAPORTTI

2024

Sisältö

KUVA REBECCA ERIKSSON

Esipuhe — Matkailua kestävyysrajoissa	3
Tiivistelmä	7
Johdanto	11
1 Kestävä kasvu edellyttää rajojen tunnistamista	14
Kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä matkailu	20
Luontopositiivisuus mahdollisuutena	25
2 Ilmastotoimintasuunnitelma	27
5+1 polkua kohti hiilineutraaliutta	30
Vähähiilinen liikkuminen	34
Muuttuvaan ilmastoon sopeutuminen	36
3 Matkailutoimialan kestävyys Suomessa	37
Kansainvälinen vertailu	38
Kestävä matkailu STF-ohjelman valossa 2024	41
4 Johtopäätökset	55
Lähteet	63
Liitteet	67

JULKAISUN NIMI **Kestävän matkailun tila 2024** | JULKAISUPÄIVÄ **17.6.2025** | JULKAISIJA JA TILAAJA **Visit Finland**
TYÖRYHMÄ / FCG **Sini Ahtinen, Vera Hirvonen, Mari Holopainen ja Vera Järvenreuna**
TYÖRYHMÄ / VISIT FINLAND **Liisa Kokkarinen, Katarina Wakonen ja Susanne Heikkinen**
KANSI, ULKOASU JA TAITTO **Anssi Kumpula FCG** | KANNEN KUVA **Jussi Hellstén** | VIITTAUSOHJE **Kestävän matkailun tila 2024**

ESIPUHE Matkailua kestävyyden rajoissa

Visit Finlandin missiona on edistää Suomen kiinnostavuutta kansainvälisesti kestävässä ja houkuttelevana matkakohteena sekä tukea matkailuyritysten ja -alueiden kestävässä kansainvälistä kasvua. Visiomme on kunnianhimoinen: Suomi on johtava kestävä matkailun kohdema — tiedostavan matkailijan ykkösvalinta. Tätä visiota rakennetaan määrätietoisesti: lisäämällä osaamista, luomalla uusia yhteistyön muotoja ja vahvistamalla mittareita, joiden avulla matkailun kokonaisvaikutuksia voidaan arvioida avoimesti ja läpinäkyvästi. *Sustainable Travel Finland* -ohjelma työkaluineen tarjoaa

konkreettisen polun, joiden avulla Suomi voi edelleen kehittää asemaansa kestävässä ja kilpailukykyisenä matkailumaana.

Matkailu on maailmanlaajuisesti kasvava ala. Maailman matkailu- ja turismineuvoston WTTC:n ennusteen mukaan matkailun osuus bkt:stä kasvaa 3,7 % vuosivauhtia globaalisti vuosina 2024—2034, kun koko maailmantalous kasvaa 2,4 % vuosivauhtia. Kasvun kestävyysvarmistaminen tarkoittaa myös kasvanutta vastuuta ja menestyksen mittaamisen uudelleenmäärittelyä. Tästä syystä Visit Finlandin yhtenä

painopisteenä on ollut yhdessä toimialan kanssa luoda järjestelmä, jolla mitata, hakea raja-arvoja ja tuottaa tietoa matkailun vaikutuksista paitsi talouteen, myös laaja-alaisesti yhteisöihin ja ympäristöön — ja ennen kaikkea hakea näiden välistä tasapainoa.

Yhteiset tavoitteet ja niille asetetut mittarit auttavat koko toimialaa osallistumaan kestävässä kasvussa tukeviin toimenpiteisiin ja toimimaan vastuullisesti. Työ on alkanut kantaa tuloksia, ja jo useissa kansainvälisissä selvityksissä Suomi on noussut yhdeksi kestävästä matkailusta

**Tietoa on saatavilla enemmän kuin koskaan.
Tietoon pohjautuvien — ja kestävyyttä
edistävien — toimenpiteiden esteeksi ei pitäisi
muodostua tiedon puute.**

tunnetuksi maaksi. Matkailun systemaattisesta ja kokonaisvaltaisesta kestävyystyöstä kertoo myös Helsingin kärkisijajoitus arvostetuissa kaupunkikohteiden kestävyyttä mittaavassa Global Destination Sustainability (GDS) -indeksissä.

Kestävän matkailun tila 2024 -raportti nostaa esiin, kuinka tärkeää on ymmärtää matkailun kestävyiden rajat. Matkailulla on vaikutuksia niin talouteen, luonnonympäristön tilaan, paikallisyhteisöjen elämään kuin kulttuuriseen resilienssiin. Käsissäsi oleva raportti pyrkii luomaan tilannekuvan siitä, missä Suomi matkailun kestävyiden polulla kulkee ja missä ovat kestävä matkailun mahdollisuudet ja kehityskohteet. Samalla raportti tuo näkyväksi edistysaskelia kuten *Sustainable Travel Finland* (STF) -ohjelman vaikuttavuus, paikallisten kuuleminen ja luontopositiivisen lähestymistavan kehitys.

Suomen matkailun vetovoima perustuu luontoon, onnellisuuteen, hiljaisuuteen ja aitouteen — arvoihin, joiden säilyminen edellyttää aktiivisia toimenpiteitä. Uudistavan ja luonto-

KUVA JUHO KUVA

positiivisen matkailun lähestymistavoissa pohditaan miten matkailu voi tuottaa positiivista kädenjälkeä ympäristölle ja yhteisöille. Nämä lähestymistavat edustavat liikettä kohti kokonaisvaltaisempaa, systeemistä kestävyysmuutosta, joka ottaa huomioon matkailun mahdollisuudet vahvistaa luonnon monimuotoisuutta, yhteiskuntien hyvinvointia ja kulttuurista elinvoimaa. Matkailun kestävyys siirtymä on toimintatapojen kehittämistä, arvojen kirkastamista ja vaikuttavuuden uudelleenajattelua.

Odotukset turvallisuudesta, ilmastokestävistä ratkaisuksista ja paikallisten osallisuudesta vaativat matkailutoimijoilta uudenlaista vastuullisuusajattelua ja johtamista. Tätä työtä tukemaan tarvitsemme uudenlaisia paikallisyhteisöjen ja luonnon tilaa seuraavia mittareita. Visit Finland hyödyntää ja jalostaa sekä olemassa olevia laadukkaita tietolähteitä että tuottaa uutta tietoa. STF-ohjelman indikaattorijärjestelmä, Matkailijamittari ja Rudolf tilastotietokanta tarjoavat monipuolisen kattauksen matkailun menestyksen seuraamiselle.

Toivomme, että tämä raportti toimii tilannekuva, inspiraationa, keskustelunavaajana ja suunnan näyttäjänä kaikille, jotka ovat mukana rakentamassa kestävä matkailualaa Suomessa — niin yrityksille, alueellisille toimijoille, päättäjille kuin tutkijoille. Yhdessä meidän tulee varmistaa, että matkailun kasvu on myös sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä. Kestävä matkailu ei ole pelkästään päämäärä — se on jatkuva matka, joka vaatii tiedon, yhteistyön ja rohkean päätöksenteon liittoa.

Liisa Kokkarinen

Head of Sustainable Development, Visit Finland

Katarina Wakonen

Head of Business Intelligence, Visit Finland

Visit Finland kehittää kestävän matkailun edellytyksiä. Vision mukaisena tavoitteena on asemoida Suomi kestävän matkailun johtavaksi kohdemaaksi. Kestävän matkailun tila -raportti esittelee vuonna 2024 puhuttaneet kestävän matkailun teemat, kuten paikallisten osallistamisen, luontoposiitivisuuden ja lentomatkailun päästöt.

TIIVISTELMÄ

Raportti kuvaa kestävän matkailun nykytilaa muun muassa STF-ohjelman indikaattoritietoihin ja eurooppalaiseen vertailudataan nojaten. Raportti tukee sekä kansallisen matkailustrategian että Visit Finlandin strategisia tavoitteita talouden kasvun, kestävän kehityksen ja kilpailukyvyn edistämisestä.

Vaikka matkailun kestävyys rajoja on pyritty määrittelemään jo yli puoli vuosisataa, kysymys on ajankohtaisempi kuin koskaan: minkälaiset rajat matkailun kestävyydelle olisi mahdollista asettaa? Kantokyyvyssä ei ole kysymys yksinomaan matkailijamäärästä, vaan se on moniulotteinen tasapaino ympäristön, yhteisöjen ja talouden välillä. Matkailun kantokyky ylittyä, jos yksikin kestävyys osa-alueista vaarantuu — siksi tarvitaan jatkuvaa mittaamista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Matkailun kantokyky on ympäristön, yhteisön ja talouden tasapainoa.

Kestävän matkailun tila -raportissa matkailun kestävyys rajoihin syvennyttään erityisesti kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävän matkailun sekä luontopositiivisuuden näkökulmista. Raportissa tunnistetaan hyviä esimerkkejä matkailun sosiaalisten ja ekologisten haittojen minimoimiseksi. Rovaniemellä asukkaat on otettu mukaan matkailun kehittämiseen ja Bengtskärin majakkasaarella matkailua hyödynnetään uhanalaisten haahkojen suojelemiseksi. Samalla todetaan, että vierailukestävyys ja paikallisten elämänlaadun huomioiminen sekä luontopositiivisuuden mahdollisuuksien tunnistaminen ovat kestävän matkailun tulevaisuuden kehittämiskohteita.

Tähän Kestävän matkailun tila -raporttiin on sisällytetty katsaus Visit Finlandin ilmastotoimintasuunnitelmaan, joka on tehty Glasgow'n ilmastojulistuksen velvoitteiden mukaisesti. Ilmastotoimintasuunnitelma ohjaa matkailualaa kohti hiilineutraaliutta viidellä eri polulla: mittaaminen, päästövähennykset, uudistaminen, yhteistyö ja rahoitus. Uutena näkökulmana nousee ilmastonmuutokseen sopeutuminen, mikä on elintärkeää ilmastoriskeille haavoittuvalla matkailualalla. Raportissa tuodaan ilmi, että matkailualalla on tartuttava entistä aktiivisemmin myös haastavien lento- ja tieliikenteen päästöjen minimointiin esimerkiksi viipymien pidentämistä edistämällä.

Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelma lanseerattiin vuonna 2020. Vuonna 2024 ohjelman kestävän matkailun kehittämispolulla oli mukana jo 1436 yritystä, mikä on 256 yritystä enemmän kuin edeltävänä vuonna. STF on vauhdittanut matkailualan kestävyys siirtymää vahvistamalla ja jakamalla aiheeseen liittyvää tietoa, luomalla verkostoja ja kannustamalla toimijoita konkreettisiin toimiin. Kaikki STF-toimijat osallistuvat esimerkiksi ilmaston lämpenemistä hillitseviin toimiin ja vajaa puolet mittaa systemaattisesti omaa hiilijalanjälkeään.

Kestävä matkailu Suomessa etenee, mutta muutosta tarvitaan edelleen kaikilla kestävyiden osa-alueilla. Raportissa todetaan, että kestävyiden rajojen ylittäminen voimistaa erilaista oireilua luonnossa, paikallisyhteisöissä ja matkailijoissa. Näin ollen rajojen tunnistaminen ja kunnioittaminen turvaavat matkailun kestävyttä ja elinvoimaa myös tulevaisuudessa. Lopulta kestävyys ei ole vain mittareita ja raportteja — se on sitoutumista, uudelleenajattelua, valintoja, asenteita ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Visit Finlandin rahoituksen puolittuminen vuodelle 2025 aiheuttaa huomattavia muutoksia myös kestävän matkailun tukiprosesseihin.

KUVA HARRI TARVAINEN

STF-ohjelman tunnuslukuja¹

500 +29 %

STF-MERKIN saaneet yritykset

297 +9 %

STF-OHJELMAAN liittyneet yritykset vuonna 2024

11 +6

STF-MERKIN saaneet *destinaatiot*

70 +8 %

STF-OHJELMAAN liittyneet *destinaatiot* yhteensä

STF-ohjelman yritysten ympäristötekoja¹

ed. 99 %
100%
osallistuu ilmastomuutosta hillitseviin toimiin

-6 %-yks.
46%
mittaa hiilijalanjälkeään

+15 %-yks.
84%
uusiutuvan energian osuus energian kokonaiskulutuksesta

+2 %-yks.
92%
toimii vedenkulutuksen vähentämiseksi

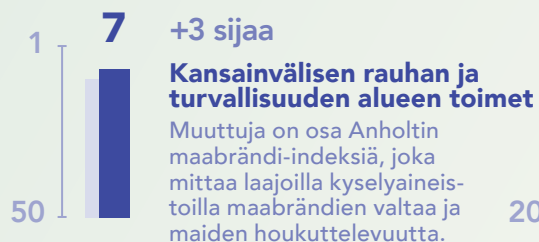
ei muutosta
63%
tekee kestäviä valintoja ruokatarjoiluissa

-1 %-yks.
41%
osallistuu luonnon monimuotoisuutta turvaaviin toimiin

1471
valtakunnallisesti merkittävää
RAKENNETTUA KULTTUURI-YMPÄRISTÖÄ³

Turvallisuus⁴ Suomen sijoitus indeksissä

1. STF-ohjelma
2. Metsähallitus, Tilastokeskus
3. Museovirasto
4. Anholtin maabrändi-indeksi (Nation Brands Index), LGBTQ+ Travel Safety Index, ja Maailman talousfoorumin (WEF) Matkailun ja turismin kehitys-indeksi (TTDI).

Kestävä matkailu Suomessa 2024

muutos vuodesta 2023

JOHDANTO

Visit Finland kehittää kunnianhimoisesti kestävä matkailua Suomessa. *Kestävän matkailun tila 2024* on sarjassaan kolmas kansallinen kestävä matkailun vuosiraportti. Se kokoaa yhteen *Sustainable Travel Finland* (STF) -ohjelman kestävä matkailun indikaattoritietoja, peilaa Suomen kestävä matkailun tilannetta muihin Euroopan maihin ja nostaa esiin vuonna 2024 puhuttaneita teemoja. Raportin toteuttajakumppani on FCG Finnish Consulting Group.

Suomen kansallisen matkailustrategian (2022—2028)¹ tavoitteena on olla Pohjoismaiden kestävimmin kasvava matkailukohde. Kansallisen ja Visit Finlandin strategian 2021—2025² painopisteet ovat talouden kasvu, kestävä kehitys ja kilpailukyky, joita Visit Finland toteuttaa kehittämällä kestävä matkailun edellytyksiä Suomessa. Kestävän matkailun tavoitteena on hyödyttää niin matkailijoita, yrityksiä, matkailukohteita kuin paikallisasukkaita, kaiken mahdollistavaa ympäristöä unohtamatta.

¹ TEM (2022)

² Business Finland (2020)

Vuoden 2024 Kestävän matkailun tila -raportissa pohditaan matkailun kestävyys rajoja. Raportissa tarkastellaan erityisesti kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä matkailua sekä matkailualan roolia luontopositiivisuuden vauhdittajana. Suosittujen matkakohteiden ruuhkautuminen ja paikallisten asukkaiden suhtautuminen matkailuun ovat nousseet esille vuonna 2024 erityisesti Euroopan suosituissa kohteissa, mutta myös Suomessa.

Visit Finlandin Ilmastotoimintasuunnitelma ja sen seuranta kytketään osaksi Kestävän matkailun tila -raporttia ensimmäistä kertaa. Kiihtyvä ilmastonmuutos kasvattaa tarvetta tiedolle ja konkreettisille ilmastoteoille. Vuonna 2024 ovat puhuttaneet sään ääri-ilmiöiden yleistymisen maailmalla ja Euroopassa. Metsäpalot, kuumuus, tulvat ja sääolojen ennakoimattomuus vaikuttavat suoraan matkailualan toimintaympäristöön ja matkailijoiden turvallisuuteen. Myös muut turvallisuuskysymykset ovat nousseet matkailualan agendalle.

Ilmasto-toiminta-suunnitelma on nyt osa raporttia.

Sustainable Travel Finland -ohjelmalla halutaan vahvistaa osallistujien ja koko toimialan vastuullisuusosaamista ja kestävyys mittaamista. Kestävän matkailun tila -raportissa tarkastellaan STF-ohjelman edistymistä vuonna 2024. Indikaattorijärjestelmällä kerätty tieto tukee koko toimialan vahvuuksien ja kehityskohteiden tunnistamista. Ohjelmassa kerätyn tiedon laadun ja kattavuuden parantamiseksi on tärkeää, että toimijat osallistuvat entistä aktiivisemmin toimialaa koskevan tiedon keräämiseen ja vuositietojensa päivittämiseen.

KANSALLISTEN KESTÄVÄN MATKAILUN **indikaattoreiden lähteet**

- Euroopan neuvosto
- Global Peace Index GPI
- LGBTQ+ Travel Safety Index
- Metsähallitus
- Museovirasto
- Palvelualojen ammattiliitto PAM
- Travel & Tourism Development Index (TTDI) by WEF (World Economic Forum)
- Visit Finlandin Matkailijamittari
- Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -ohjelma
- Visit Finlandin Tilastopalvelu Rudolf
- Visit Finlandin Travel DataHub
- World Risk Report
- UNESCO

KUVAT PETRI JAUHIAINEN, ELINA MANNINEN/KEKSI, GABI SHANNA JA NORA WILSON

1 Kestävä kasvu edellyttää rajojen tunnistamista

Niin maailmalla kuin kotimaassa uutisointi matkailun rajoista on ollut entistä enemmän esillä julkisessa keskustelussa. Matkailun kestävyysrajoja on pyritty määrittelemään jo 1960-luvulla, kun kantokykyä terminä alettiin käyttää matkailututkimuksessa ja kestävyysparadigma teki tuloaan. Monet kestävä matkailun periaatteet perustuvat kantokyvyn teoriaan. Kantokyky matkailussa tarkoittaa matkailijoiden enimmäismäärää, jonka kohde voi kestävästi vastaanottaa aiheuttamatta merkittäviä kielteisiä vaikutuksia ympäristöön, yhteiskuntaan, ihmisiin ja kulttuuriin.³ Kantokyky ylittyy, jos jokin matkailun kestävyysosa-alueista ei toteudu. Tällöin kestävyys eri osa-alueet eivät ole tasapainossa suhteessa toisiinsa.

Objektiivisen ja absoluuttisen määrään asettaminen matkakohteen kantokyvylle on todettu vaikeaksi, sillä kantokyky ei liity vain tiettyyn resurssiin ja matkailijamääriin tai vaikutusten intensiteettiin. Kysymys on myös inhimillisistä arvoista ja toisaalta muuttuvista käsityksistä

³ Kennel 2014

resursseista, kriteereistä, indikaattoreista, ja vaikutuksista.⁴ Tiettyjä fyysisiä rajoja muodostavat muun muassa kohteen majoituskapasiteetti, infrastruktuuri ja käsittelykapasiteetti sekä luonnonympäristön kestävyys rasitukselle. Yksi merkki kestävyiden sosiaalisten rajojen rikkoutumisesta on paikallisväestön oireilu. Se viittaa sietokyvyn ylittymiseen, jolloin voidaan olettaa, että matkailu on aiheuttanut kielteisiä vaikutuksia. Sietokyky voi ylittyä, kun matkailijamäärät ovat epätasapainossa suhteessa paikallisväestöön tai pinta-alan. Myös ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja edellytykset toteuttaa matkailua turvallisesti ja hallitusti asettaa tietyt rajat ja haasteet matkailun kasvulle.

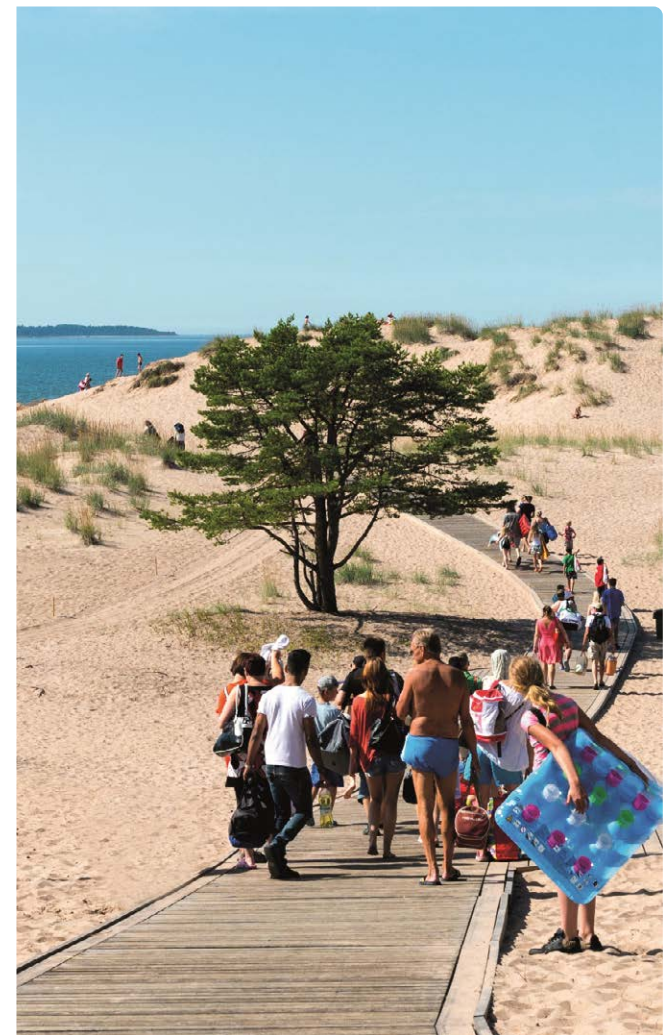
Suomessa kerätään paljon tietoa matkailun kestävydestä ja sitä on saatavilla enemmän kuin koskaan. Tiedon avulla Visit Finland ja muut toimijat voivat seurata matkailun kehittymistä ja tehdä tietoon perustuvia päätöksiä. Keräämällä sekä määrällistä että laadullista dataa, voidaan seurata matkailun vaikutuksia ympäristöön, pai-

kallisen väestön hyvinvointiin ja taloudelliseen kannattavuuteen. Oleellista on luoda selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet, jotka ohjaavat matkailutoimintaa kohti kestävyttä, kuten STF-ohjelman tavoitteet ja indikaattorit pyrkivät tekemään.

Tietyiltä osin voisimme siis asettaa määrällisiä rajoja matkailulle esimerkiksi infrastruktuurin kantokyvyn osalta. Sosiaalisen kestävyiden tai luonnon kantokyvyn osalta on vaikeampaa ennalta määritellä rajoja niiden monitahoisuuden vuoksi. Matkailun vaikutuksia tai rajoja on aina tarkasteltava paikallisesti, sillä paikalliset olosuhteet ja arvot vaikuttavat vaikutusten syntyyn ja niiden kokemiseen.³ Tietty matkailijamäärä voi toisaalla tuoda mukanaan merkittävämpiä vaikutuksia kuin muualla. Kantokyvyn rajat voivat ylittyä eri tavoin jopa yhden kaupungin sisällä esimerkiksi tietyllä alueella tai naapurustossa, vaellusreitillä tai nähtävyydellä. Kantokyky voi ylittyä myös hetkellisesti esimerkiksi sesonkien mukaisesti.⁵

⁴ Saarinen 2006

⁵ Euroopan Komissio 2022

KUVA MAISA.FI

Valittujen kestävyysmittareiden ja niille asetettujen tavoitteiden ja raja-arvojen säännöllinen seuraaminen on tärkeää, jotta voidaan ajoissa reagoida muutoksiin esimerkiksi luonnon kulumisessa. Suunnittelulla ja tietoon perustuvalla päätöksenteolla voimme ehkäistä matkailun kestävyysrajojen rikkoutumista. Ymmärtämällä kohteen rajoitukset ja erityispiirteet voidaan ennaltaehkäistä luontoarvojen heikkenemistä, paikallisyhteisöön kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia ja tunnistaa infrastruktuurin kehittämistarpeita.⁶ Tämä edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä ja yhteisen ymmärryksen rakentamista eri sidosryhmien kesken. Juuri tähän STF-ohjelma pyrkii.

Vaikutusten seuraamiseen ja rajojen määrittämiseen on kehitetty erilaisia menetelmiä.⁴ Esimerkiksi hyväksyttävän muutoksen rajojen LAC-menetelmää (Limits of Acceptable Change) on käytetty Suomessa Metsähallituksen

⁶ Thraenhardt 2024

⁷ Metsähallitus

⁸ Suomenlinna

⁹ UPM 2025

¹⁰ The Responsible Tourism Partnership 2025

luontokohteissa virkistyskäytön sosiaalisten, ekologisten, taloudellisten ja kulttuuristen vaikutusten seuraamiseen.⁷ Samaa menetelmää on käytetty myös Suomen maailmanperintökohteissa, kuten Suomenlinnassa⁸ ja Verlan puuhiomo- ja pahvitehtaassa⁹.

Kun tavoittelemme matkailijamäärien kasvua kohteessa, tiedämme, että kasvulla tulee olemaan jonkinlaisia vaikutuksia kohteeseen. LAC-menetelmällä määritellään, mikä on hyväksytyn muutoksen tai vaikutuksen raja. Kun raja-arvot on asetettu, niiden kehitystä seurataan tarkasti. Tämän perusteella laaditaan tarvittavat toimenpiteet ja reagoidaan tarvittaessa, jotta vaikutukset pysyvät hyväksyttävien muutosten rajojen sisällä.¹⁰ Keskeistä LAC-menetelmässä on muutoksen seuraami-

nen määriteltyjen indikaattoreiden avulla sekä muutoksiin reagoiminen.

Samankaltaista ajatusmallia on sovellettu myös Helsingissä. Helsingin kaupunki sidosryhmineen on tehnyt pitkäjänteistä työtä kestävyyseri-teemoissa ja saavutti vuonna 2024 tavoitteensa olla maailman kestävin matkakohde mitattaessa Global Destination Sustainability (GDS) -indeksillä. Samalla tavoitteena on myös ollut matkailijamäärien kasvattaminen. Helsingissä on tunnistettu, että jotta kasvu olisi kestävä, tulee sen olla hallittua ja tasapainossa kaikkien kestävyysosa-alueiden kanssa ja sen vaikutuksia tulee seurata.¹⁰

Vuonna 2024 Helsinki laati Helsingin kävijämäärien analyysi- ja hallintasuunnitelman, joka

Matkailun vaikutuksia tai rajoja on aina tarkasteltava paikallisesti.

kuvaa kävijäpaineen nykytilaa Helsingissä ja tapoja, joilla kävijäpainetta mitataan. Lisäksi se arvioi sosiaalisia ja ympäristöllisiä kantokykyjä sekä kausiluonteisuuden ja oleskelun keston aiheuttamia haasteita. Suunnitelma sisältää myös mahdollisia jatkokehityspolkuja.¹¹

Vaikka tutkimus- ja kehitystyötä matkailun kestävyysrajojen asettamiseksi on tehty pitkään, jatkotyötä tarvitaan matkailualan systemien muutosten saavuttamiseksi. Rajojen tarkoitus ei ole rajoittaa alan yritysten toimintaedellytyksiä ja toimeentuloa, vaan tavoite on vahvistaa matkailukohteiden kestävyttä ja sitä kautta toimintaympäristöä. Ilman toimivaa infraa, kukoistavia kulttuuri- ja luontokohteita, monipuolisia palveluita, hyvinvoivia ammattilaisia ja paikallisten asukkaiden hyväksyntää matkailun elinehdot hupenevat. Matkailun kestävyysrajojen asettaminen ja seuraaminen ovat ensiaskel matkailualan kestävyysmurroksessa.

¹¹ Helsingin kaupunki 2025

Matkailun on tuotava paikallisille lisäarvoa HELSINKI

Helsingin matkailun kehittämisen lähtökohta on paikalliset asukkaat. Matkailun täytyy ennen kaikkea tuoda helsinkiläisille lisäarvoa. Lisäksi on äärimmäisen tärkeää, että matkailu ei aiheuta ympäristölle liikaa rasitusta. Yksi merkittävimmistä riskeistä on, että matkailijavirrat kasvavat tietyissä paikoissa ja tiettyinä hetkinä liian suuriksi. Siksi on olennaista, että kaupungilla on selkeä suunnitelma jo ennen kuin varsinaisia ongelmia syntyy. Hyvällä matkakohteen johtamisella voimme kasvattaa matkailua kaupungissa ilman, että ongelmia pääsee syntymään. Helsingillä on alustava suunnitelma olemassa ja sitä tullaan jatkokehittämään vuosien varrella. Kestävän matkailun kehittäminen on jatkuva prosessi ja se ei valmistu koskaan.

—Jukka Punamäki,
matkailun erityissuunnittelija,
Helsingin kaupunki

MATKAILU KESTÄVISSÄ RAJOISSA

VAIKUTUKSET ympäristöön

VAIKUTUKSET kulttuuriin

MATKAILUN KESTÄMÄTÖN KASVU

MATKAILUN HIIPUMINEN

- **Motivaatio** ja resurssit kulttuurin säilyttämiseen vähenevät
- **Enemmän haittaa** aiheuttaville elinkeinoille tilaa
- **Näivettyminen** voimistuu
- **Veto- ja pitovoima** heikkenee
- **Palvelu- ja työllisyysmahdollisuudet** kutistuvat

VAIKUTUKSET infra- struktuuriin

Palvelut moni- puolis- tuvat

- **Virkistys- ja vapaa-ajan palvelut** paranevat
- **Työmahdollisuudet** monipuolistuvat

VAIKUTUKSET paikallisiin

Elinkeino- rakenne monipuolistuu

Alueen elinvoima vahvistuu

VAIKUTUKSET talouteen

- **Rakennettu kulttuuriympäristö** unohtuu tai jää matkailurakentamisen alle
- **Luonto** kuluu ja monimuotoisuus heikkenee
- **Paikallinen kulttuuri** pyyhkiytty pois, kohde generalisoituu
- **Saasteet** ja kasvihuonekaasupäästöt kasvavat
- **Osaamisvaje** ja maineen rapautuminen
- **Taloushyödyt** jakautuvat epätasa-arvoisesti ja vuotavat muualle
- **Palvelut** rakennettu vain matkailijoille
- **Turvattomuuden tunne** lisääntyy ja asumis-, asiointi- ja virkistysrauha häiriintyy
- **Infran kehittämis- ja ylläpitokustannukset** kasvavat
- **Infrastruktuuri** ei kestä käyttöpainetta

Kestävän matkailun rajat

Kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä matkailu

Sosiaaliseen kestävyysliittymään liittyy matkailijoiden, paikallisten elinkeinojen, yhteisön, asukkaiden ja työvoiman huomioiminen matkailutoiminnassa suunnittelusta toteutukseen. Matkailupalvelut työllistävät parhaimmillaan paikallisia ja edesauttavat paikallisten tuotteiden myyntiä samalla, kun ne vastaavat matkailijoiden tarpeisiin. Parhaimmillaan matkailu auttaa vaalimaan kulttuuriperintöä. Kestävän matkailun tavoitteena on kulttuurin elvyttäminen, ylläpitäminen ja vahvistaminen. Matkailu kohdistuu pääosin ai-toihin ympäristöihin, joissa paikallisyhteisö elää ja toimii, minkä vuoksi sosiaalisia vaikutuksia on välttämätöntä huomioida. Yhteistyöllä voidaan edistää hyvinvointia ja kunnioitettavaa kohtelua

sekä vahvistaa osallisuutta. Kun sekä paikallisten että matkailijoiden tarpeet huomioidaan, matkailun positiivisten vaikutusten jakaminen oikeudenmukaisesti helpottuu.

Sekä Suomessa että Euroopassa on käyty julkista keskustelua sopivista matkailijamääristä niin, että paikallisyhteisö kokee matkailun positiivisena eikä arkeaan rajoittavana tai häiritsevänä. Etelä-Euroopassa vedenkäytön rajoitukset suosituissa matkailukohteissa, lyhyt vuokrauksen mukanaan tuomat haitat ja paikallisten mielenpiteiden muuttuminen negatiiviseksi matkailua kohtaan ovat jo toistuvia teemoja.^{12 13 14} Lyhyt vuokrauksen haitoista ja paikallisten kritiikistä

matkailua kohtaan saadaan kuulla yhä enenevässä määrin myös Suomessa.

Millä toimenpiteillä havaittuihin sosiaalisen kestävyysriskitekijöihin voidaan kohdetasolla vaikuttaa? Miten yhteisistä raja-arvoista voitaisiin sopia, ja miten seurata kehitystä? Toronto Metropolitan yliopiston ajankohtaisessa tutkimuksessa, matkailun vaikutusten uudelleen käsitteellistämisestä, johtavien kestävän matkailun maiden edustajat nostivat uudeksi matkailun merkittävimäksi menestyksen mittariksi juuri sosiaaliset indikaattorit ekologisten ja perinteisten taloudellisten indikaattoreiden rinnalle. Haastatellut 15:sta destinaatiosta listasivat merkittävimiksi arvopohjaisiksi indikaattoreiksi mm. kävijän ja asukkaan tunnelman, asukkaiden hyvinvoinnin, tasa-arvon ja osallisuuden matkailun työllistäviin vaikutuksiin.¹⁵

Sosiaaliset indikaattorit menestyksen mittarina.

¹² Helsingin Sanomat 2024

¹³ STT 2024

¹⁴ Espanja.com 2024

¹⁵ Dodds R. & al. 2025

Arvopohjaisen matkailun suorituskyvyn mittaamisen ongelmina haastatellut pitivät abstraktien käsitteiden mittaamisen vaikeutta, universaalien mittayksiköiden puutetta ja vaikeutta eristää matkailun vaikutuksia. Tiedonkeruun suurimmaksi haasteeksi tunnistettiin laadukkaiden tietolähteiden puute. Esteiden lieventämiseksi tutkimukseen osallistuneet keräsivät tietoa lukuisista lähteistä ja toteuttivat tiedonkeruuta itse. Osallistajat totesivat myös harjoittavansa destinaation sisäistä markkinointia ja koulutusta sekä kohdekuvan ja sidosryhmien ajattelutavan muuttamiseksi, paikalliset asukkaat lähettiläinään.¹⁶ Asukkaiden ja muiden sidosryhmien osallistaminen ja informoiminen ovat lähtökohta matkailun hyväksyttävyyden vahvistamiseksi ja haittojen minimoimiseksi.

STF-ohjelman yritysten itsearviointin mukaan yritykset eivät vielä tee aktiivisesti säännöllisiä asukaskyselyjä tai järjestä asukasiloja paikallisten kuulemiseksi. Nämä olivat vuonna 2023 vähiten tehtyjä toimia ja vuonna 2024 edelleen

¹⁶ Dodds R. & al. 2025

¹⁷ Visit Finland STF itsearviointi 2024

viiden vähiten tehdyn toimenpiteen joukossa. Osallistamiseen ja näkemysten kuulemiseen voitaisiin kohde- ja aluekohtaisesti kiinnittää jatkossa huomiota yhteisesti. Paikallisyhteisöjen osallistamisen hyötyjen esiintuominen ja kansallinen osallistamisen malli olisi ensisijaisen tärkeä, jotta toimenpiteisiin olisi helpompi tarttua.

Parhaiten yritysten hallussa heidän arvioidensa mukaan on sosiaalisen kestävyysosa-alueelta työpaikan perheystävällisyys. Työnantajan perheystävällisyys on tärkeää alalla, jolle epäsäännölliset työajat ja osa-aikatyö ovat tyypillisiä. Yritykset kokivat myös vahvasti, että heillä on alueen ominaispiirteet tunteva henkilökunta ja asiakkaat kohdataan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.¹⁷

Paikallisten kuuleminen ja osallistaminen on edelleen vähäistä.

KUVA VISIT MIKKELI

ALKUPERÄISKANSAMATKAILU

Kulttuurisen kestävyyskulmakivi on paikallisen kulttuuriperinnön kunnioittaminen ja sen elinvoiman säilyttäminen. Paikallisia elementtejä voidaan hyödyntää matkailupalveluissa totuudenmukaisesti ja paikalliskulttuuria vaalien. Suomessa asuu noin 10 000 saamelasta, joista suurin osa asuu kotiseutualueensa ulkopuolella. Saamelaiset ovat Euroopan unionin alueen ainoana alkuperäiskansana keskeinen osa alueen ainutlaatuisuutta, ja saamelaisuus näkyy kansainvälisessä matkailumarkkinoinnissamme. Tämän vuoksi kestävä alkuperäiskansamatkailun teemojen ymmärtäminen koskee matkailutoimialaa valtakunnallisesti. Kiinnostus alkuperäiskansamatkailua ja aitoja kulttuurielämyksiä kohtaan on kasvanut globaalisti. Maailman matkailualan etujärjestö World Travel & Tourism Councilin (WTTC) mukaan Länsi-Australiassa vuonna 2024 lähes yhdeksän kymmenestä kävijästä oli kiinnostunut alkuperäiskansamatkailusta ja reilu kolmannes (36 %)

osallistui aboriginaalien tuottamiin matkailupalveluihin.¹⁸

Ainoa tällä hetkellä toimiva alkuperäiskansamatkailun sertifiointijärjestelmä on Kanadan ITAC:in (Indigenous Tourism Association of Canada) laatima Original Original -sertifikaatti.¹⁹ Vuonna 2024 Suomessa, saamelaisten kotiseutualueella, on Saamelaiskäräjien toimesta työstimetty sertifiointikriteeristöä, jonka tavoitteena on auttaa tunnistamaan Suomessa toimivat, kokonaisvaltaisesti kestävät ja vastuulliset matkailuyritykset. Työ on jatkumoa saamelaismatkailun eettiselle ohjeistukselle ja vastuullisen matkailijan kävijäohjeistukselle saamelaisten kotiseutualueella.²⁰

Kestävän alkuperäiskansamatkailun ymmärtäminen koskee matkailutoimialaa valtakunnallisesti.

¹⁸ WTTC 10.10.2024

¹⁹ ITAC 2025

²⁰ Saamelaiskäräjät 2024

STF-ohjelman itsearvioinnin mukaan vain 17,6 % yrityksistä (89 kpl) oli perehtynyt vastuullisen matkailijan kävijäohjeistukseen ja noin viidesosa (101 yritystä) saamelaismatkailun eettisiin ohjeisiin. Pääosin yritysten edustajat mielsivät, ettei saamelaismatkailu liity heidän toimintaansa, vaikka koko toimialalla Suomessa saamelaismatkailuun tulisi perehtyä paremmin.

VIERAILUKESTÄVYYS JA SEN MITTAAMINEN

Sosiokulttuuristen teemojen seurannassa käytetään usein kokemus- ja havaintoperäisiä havaintoja ja niiden muutoksia. Maailman matkailujärjestö WTO ehdottaa kulttuurista kestävyyttä seurattavaksi muun muassa kulttuuriaktiviteettien ja perinnetapahtumien määrällä ja paikallisasukkaiden elämäntyylin muutoksia mittaamalla. Sosiaalisen kestävyuden indikaattoreina mainitaan paikallisten asukkaiden asenteet ja reaktiot, matkailuun liittyvien tapaamisten

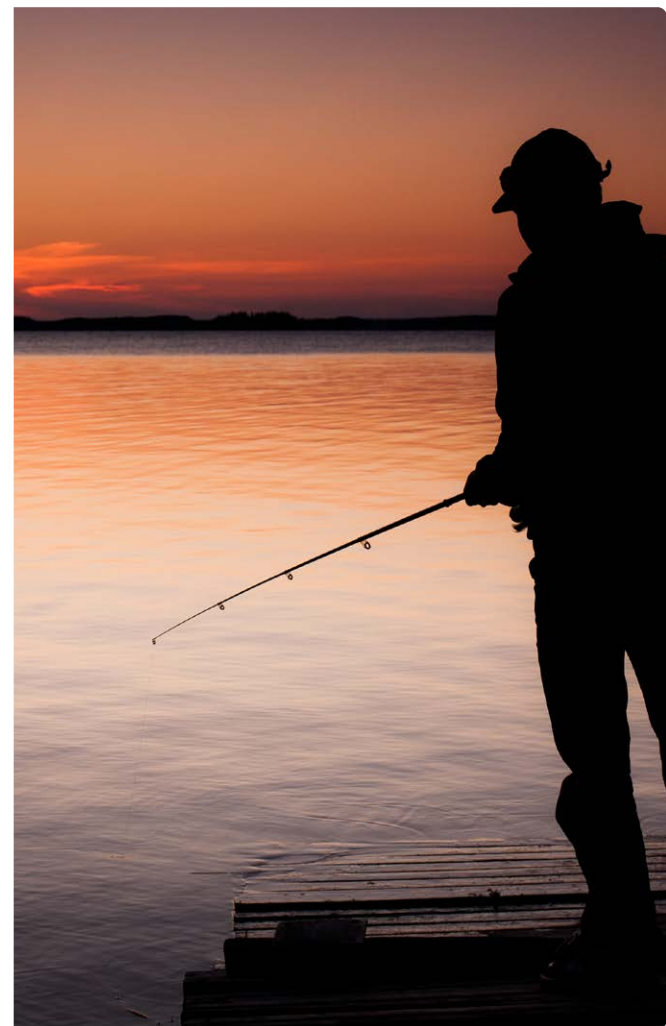
²¹ WTO 2004

²² Veijola & Kyyrö 2020

ja keskustelutilaisuuksien yleisyys ja osallistujamäärät, matkailustrategian olemassaolo ja matkailuun liittyviä ansaintamahdollisuuksia hyödyntävien paikallisten määrä.²¹

Suomessa luotu vierailukestävyuden käsite²² merkitsee paikallisen elämänmuodon ja ympäristön omaehtoista kehittymistä, muuttumista ja siirtymistä sukupolvelta toiselle — osin matkailun tuella. Se painottaa tulevaisuuteen katsomista; vierailukestävyydellä halutaan välttää kulttuuriympäristöjen muokkaamista lyhytnäköisesti tai yksinomaan kaupallisista lähtökohdista. Vierailukestävyys sisältyvät paikan kapasiteetti, kantokyky, potentiaalisuus, vakaus, palautuvuus ja tarvittaessa myös kyky kohdata ja vastustaa häiriöitä matkailijoiden vastaanotamisessa.²² Vierailukestävyyttä voidaan mitata esimerkiksi huomioimalla paikallisten asiointi- ja virkistysrauha.²²

Virkistysrauha on vierailukestävyyttä.

KUVA VISIT MIKKELI

Rovaniemen matkailun uusi aika

ROVANIEMI

Rovaniemellä käynnistettiin syksyllä 2023 Rovaniemen matkailun uusi aika -hanke, jossa luodaan ja vakiinnutetaan kaupungin viranhaltijoiden, asukkaiden, matkailutoimijoiden ja kehittäjien yhteistyöverkosto ja toimintamalli matkailun kehittämiseen alueella. Hanke perustuu Rovaniemen kestävän matkailun toimenpideohjelmaan, johon on kirjattu kaikkiaan yksitoista toimenpidettä kohdistuen matkailun paikallisten lieveilmiöiden vähentämiseen, ilmastomuutoksen hillintään, sekä yritysten ja paikallisen väestön osallisuuden lisäämiseen matkailun kehittämisessä.

Syksyllä 2024 järjestetty Rovaniemi-foorumi kokosi yli 40 asukasta keskustelemaan matkailun kestävydestä ja asukkaiden toiveista. Lisäksi hankkeen aikana järjestetään neljä ideakahvilaa paikallisille, sekä erillinen keskustelutilaisuuksien sarja matkailukyselyn tuloksien pohjalta. Vuoden 2024 aikana toteutettiin laaja asukaskysely matkailun vaikutuksista ja siitä miten paikallisten mielestä matkailua tulisi kehittää. Kyselyyn

saatiin yli 3000 vastausta. Asukastilaisuudet sekä kyselyn toteutus ovat saaneet asukailta kiitosta.

Matkailun kehitysryhmän toiminnan jatkuvuus on varmistettu virallisella päätöksellä. Ryhmä koontuu säännöllisesti käsittelemään matkailun kehittämiseen liittyviä teemoja, kuten liikennejärjestelyjä. Työryhmän tavoitteena on tarkastella matkailua eri näkökulmista ja koordinoida matkailun kestävään kehitykseen sekä matkailun hallittuun kasvuun liittyviä näkökohtia. Tavoitteena on Rovaniemen matkailun poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistäminen ja kehittäminen siten, että matkailuala kasvaa ja kehittyy kestävästi. Kehitysyhteistyöryhmään on kutsuttu toimijoita, jotka ovat keskeisiä alueen kestävän matkailun kehittämiselle ja joihin matkailu vaikuttaa.

—Katariina Lehtonen
projektipäällikkö
Rovaniemen uusi aika -hanke

Rovaniemellä tehtyjä toimenpiteitä paikallisten parempaan huomioimiseen:

- **Matkailuteemaiset ideakahvilat**, joissa on käsitelty muun muassa matkailun lieveilmiöitä ja niiden ratkaisemista.
- **Asukaskysely**, jonka tuloksia hyödynnetään uuden matkailustrategian laatimisessa.
- **Keskustelutilaisuuksien sarja**, joissa on käsitelty matkailun vaikutuksia paikallisyhteisöön.
- **Yhteiset pelisäännöt virkistysalueiden käytöstä**, tavoitteena matkailun lieveilmiöiden vähentäminen yhteisillä alueilla.
- **Matkailun kehitysryhmän perustaminen**, joka kokoaa yhteen keskeiset sidosryhmät ja pyrkii vakiinnuttamaan kestävän matkailun toimintamalleja.

KUVA FALKE SPORTS / ROVANIEMI

Luontoposiitiivisuus mahdollisuutena

Matkailu voi aiheuttaa luontokatoa pienentämällä ja heikentämällä elinympäristöjä ja lajien monimuotoisuutta. Matkailu heikentää luonnon monimuotoisuutta suoraan esimerkiksi maankäytöllä, kun luontoalueita osoitetaan rakentamisen käyttöön. Omat rasitteensa luonnonympäristölle luovat kasvavat jäte-, melu- ja valomäärät. Epäsuoria vaikutuksia syntyy liikuttamisen päästöistä ja energiankulutuksesta, jotka kiihdyttävät ilmastomuutoksen kautta luontokatoa. Myös huonosti suunnitellulla tai ylimitoitetulla luontomatkailulla on kielteinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen. Haittojen vähentäminen ja hyötyjen lisääminen edellyttävät kokonaisvaltaista suunnittelua.²³

Luontoposiitiivisuus tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden vahvistumista heikkenemisen sijaan. Ihmisen toiminnalla pyritään siis edistämään luonnon hyvinvointia ja elinvoimaisuutta.²⁴ Maailman matkailu- ja turismineuvosto (World Travel and Tourism Council, WTTC) sekä Maailman matkailujärjestö UN Tourism (aiemmin UNWTO) pyrkivät yhdessä muuttamaan matkailun luontoposiitiiviseksi vuoteen 2030 mennessä²⁵. Luontoposiitiivisuuden edistäminen matkailualalla on paitsi luontoteko, myös taloudellisesti välttämätöntä: World Economic Forum mukaan yli puolet maailman taloudesta on joko melko tai todella riippuvaisia luonnosta.²⁶

STF-ohjelma pyrkii auttamaan matkailualan toimijoita tiedostamaan luonnon monimuotoisuuden merkityksen ja tunnistamaan oman toimintansa haittoja luonnon monimuotoisuudelle. Ohjelman tuella matkailutoimijat voivat etsiä ratkaisuja matkailun ja luonnon sekä matkailun ja paikallisyhteisöjen yhteentörmäysten välttämiseksi luontoposiitiivisella suunnittelulla ja teoilla. Ympäristön tilan seuraaminen selkeiden indikaattoreiden avulla auttaa puuttumaan ongelmakohtiin. Kestävän matkailun indikaattorijärjestelmä mittaa prosenttiosuutta STF-ohjelmassa olevista matkailuyrityksistä, jotka tukevat aktiivisesti paikallisen biologisen monimuotoisuuden suojelua, säilyttämistä ja hallintaa (41 % vuonna 2024)²⁷.

²³ Visit Finland 2024. Kestävän matkailun opas, 8

²⁴ Adolfsson 2024

²⁵ WTTC et al., 2024

²⁶ Sitra 2021

²⁷ STF-indikaattori D.7.1 STF-tilastot

Luontoposiitiivinen matkailu edistää luonnon hyvinvointia ja elinvoimaisuutta.

Matkailutoimijat voivat pyrkiä luontoposiitivisyyteen toteuttamalla biodiversiteettikädenjälkiä; positiivisia luontotekoja, jotka ovat usein paikallisia, oman lähiympäristön hyväksi koituvia tekoja. Ne voivat olla pieniä, hyvin konkreettisia toimenpiteitä, kuten linnunpönttöjen ripustaminen pihapuihin tai vaikuttavuudeltaan kauaskantoisempia, kuten biodiversiteettisuunnitelman laatiminen tai henkilökunnan koulutus. Suorat teot, kuten vieraslajin poisto tai piha-alueiden luonnonmukaisempi hoito ovat helposti toimeenpantavia ja nopeavaikutteisia; ne mahdollistavat riipeän liikkeellelähdon luonnon monimuotoisuutta edistävässä työssä. Strategisemmat linjaukset puolestaan ovat alkuun hitaampia ja näkymättömämpiä, mutta ajan mittaan ne voivat tuottaa suuremman hyödyn luonnon monimuotoisuudelle ja samalla kasvattaa matkakohteen vetovoimaa. Teot ja luontokädenjälki näkyvät kohteessa ja parantavat kohteen luontoarvoa. Luontoposiitivisuus voi olla myös yrityksen ydintoimintaa eli yritys voi hyödyntää matkailijavirtoja luonnon tilan kohentamiseen.²⁸

²⁸ Kestävän matkailun opas

²⁹ WTTC

” Matkailu on avainasemassa luonnon suojelussa ja säilyttämisessä. Toimialan riippuvuus luonnosta sekä asian-tuntemus inspiroivien ja mieleenpainuvien elämysten tarjoajana merkitsevät, että matkailulla on ihanteelliset edellytykset toimia luonnon edunvalvojana.”²⁹

Yksittäisen lajin suojelu: haahkojen pesintä majakkasaarella BENGTSKÄR OY

Bengtskärin majakkaluodolla Saaristomerellä luonto ja matkailu hyötävät toisistaan. Bengtskär Oy näyttää esimerkkiä, miten matkailu voi olla luoda luontoposiitivisia vaikutuksia.

Haahka on Suomessa erittäin uhanalainen sor-salintu. Lajin taantumisen yksi syy on pesivien naaraiden lisääntynyt aikuiskuoletisuus. Useat haahkanaarat kerääntyvät keväisin pienelle Bengtskärin luodolle pesimään, koska matkailu-yrityksen henkilökunnan läsnäolo ja matkailijoiden vierailu majakalla suojelee niitä merikotkien saalistukselta. Vuonna 2024 muutaman hehtaarin kallioluodolla pesi jo yli 500 haahkanaarasta. Matkailuyrittäjä tehostaa suojelua heräämällä aikaisin joka aamu liikkumaan pihaympäristöön, jotta merikotkat pysyvät myös aamuvarhaisella loitolla. Lisäksi saarella vierailevia informoidaan haahkoista etukäteen ja kielletään häiritsemästä niitä. Lisäturvaa tuo pesien merkintä ja pensaiden istuttaminen lisäsuojaksi pesille ja pesijöille. Yrittäjä on jo vuosia järjestänyt keväisin suosittuja haahkaretkiä saarelle yhteistyössä Wilson Charter Oy:n kanssa, mikä pidentää matkailusesonkia sen muuten hiljaisesta alkupäästä.

2 Ilmasto- toiminta- suunnitelma

Matkailun kasvihuonekaasupäästöt ovat vajaan kymmenyksen (8,8 %) maailman kokonaispäästöistä. Viime vuosikymmenen aikana matkailun päästöt ovat kasvaneet kahdesti enemmän mitä päästöt kokonaisuudessaan, keskimäärin 3,5 % vuodessa.³⁰ Vaikka matkailuala on herännyt sen merkittäviin päästövaikutuksiin, aidosti vähähiilisen matkailun mahdollisuudet ovat toistaiseksi rajallisia ja kehittämistyötä riittää.

ILMASTOTOIMINTASUUNNITELMA TOIMEENPANEET MATKAILUALAN ILMASTOJULISTUSTA

Visit Finland on kirjannut ilmastonmuutoksen hillintää koskevat omat tavoitteensa ja toimenpiteensä vuonna 2023 julkaistuun ilmastotoimintasuunnitelmaan (Climate Action Plan, CAP). Vuonna 2024 julkaistiin ilmastotoimintasuunnitelman päivitys, joka laajentaa näkökulmaa kattamaan koko toimialaa koskevat keskeiset tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet, viitoittaen Suomen

matkailualan tien kohti vähähiilisyyttä ja kestävää tulevaisuutta.

Ilmastotoiminta- suunnitelmassa Visit Finland asettaa tavoitteet ja toimenpiteet tukeakseen globaalia tavoitetta päästöjen puolittumisesta vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraaliudesta viimeistään vuonna 2050.

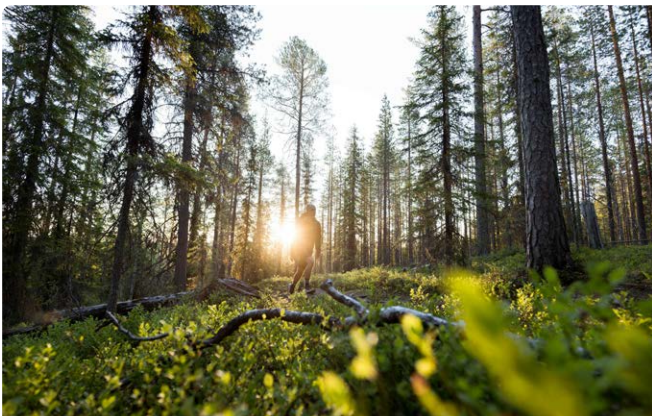
Ilmastotoimintasuunnitelma toimeenpanee YK:n matkailujärjestö UNWTO:n Glasgow'n ilmastojulistusta (Glasgow Declaration on

Climate Action in Tourism), jonka Visit Finland on allekirjoittanut. Samalla suunnitelma tukee Pariisin ilmastopöytäkirjasta sekä UNWTO:n ja COP29-puheenjohtajamaan Azerbaidžanin alulle panemaa matkailualoitetta (Baku Declaration on Enhanced Climate Action in Tourism), joihin Suomi on sitoutunut.

MYÖS ORGANISAATIOT VOIVAT SITOUTUA GLASGOW'N ILMASTOJULISTUKSEEN

Sitoutumalla Glasgow'n julistukseen organisaatiot, eli esimerkiksi yritykset tai kunnat, astuvat esiin ilmastokestävän matkailun edelläkävijöinä ja avaavat mahdollisuuksia kansainväliselle yhteistyölle. Jo 89 kotimaista matkailualan toimijaa on sitoutunut ilmastojulistuksen tavoitteisiin. STF-ohjelmassa mukana olevien organisaatioiden on helppo sitoutua Glasgow'n ilmastojulistukseen, sillä STF-työkalujen avulla ilmastotoimintasuunnitelman laadinta ja vuosiraportointi sujuvat jouheasti. Visit Finland koordinoi Glasgow'n ilmas-

³⁰ Sun ym. 2024

tojulistuksen yhteistyöryhmää, joka kokoontuu säännöllisesti ratkaisemaan yhteisiä ilmastotyön haasteita sekä jakamaan parhaita käytäntöjä.

Suomessa toimii Visit Finlandin koordinoima Glasgow'n ilmastojulistusten yhteistyöryhmä.

ILMASTOTOIMIA SEURATAAN OSANA KESTÄVÄN MATKAILUN RAPORTOINTIA

Vuonna 2023 laadittu ensimmäinen ilmastotoimintasuunnitelma sisältää 20 tavoitetta, joita tarkennettiin ja edistymistä raportoitiin vuoden 2024 ilmastotoimien tiekartassa. Aikaisempien vuosien suunnitelmat valottavat laajalti kansallista ilmastotyön toimintaympäristöä ja ilmastomuutoksen vaikutuksia Suomen matkailuun.

Ilmastosuunnitelman mukaisesti matkailuala etenee viittä eri polkua kohti hiilineutraaliutta.

Viiden yhteisen polun lisäksi tässä raportissa esitellään uusi, ilmastomuutokseen sopeutumiseen tähtäävä polku. Kullekin polulle on Kestävän matkailun indikaattorijärjestelmästä määritelty ydinindikaattorit, jotka muodostavat yleisen tilannekuvan tavoitteiden etenemisestä.

Lisäksi ilmastotoimintasuunnitelmalle on määritelty vuosittaiset painopisteet, joiden kautta syvennyttään kahteen vuonna 2024 ajankohittaiseen teemaan: vähähiilinen liikkuminen ja ilmastomuutokseen sopeutuminen.

Tästä lähtien ilmastotoimintasuunnitelman etenemisestä raportoidaan osana Kestävän matkailun tila-raporttia, mikä vahvistaa tiedon saavutettavuutta ja kestävän matkailun kokonaisvaltaista tarkastelua.

5+1 polkua kohti hiilineutraaliutta

Ilmastojulistuksen tavoitteiden mukaisesti ilmastotoiminta-suunnitelmassa on *viisi polkua*, jotka ohjaavat päästöjen puolittamiseen vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraaliuteen viimeistään vuonna 2050.

Kutakin polkua viitoittaa ilmastotavoitteet, joita on kaikkiaan *20 tavoitetta*. Tavoitteet konkretisoituvat yhteensä *163 toimenpiteellä* ja jakautuvat *neljälle painopistealueelle*, jotka liittyvät Visit Finlandin organisaation kyvykkyyteen, kansallisten vähähiilisen matkailun linjausten ja kehysten muodostamiseen, kansainväliseen yhteistyöhön sekä matkailutoimialan tukemiseen.

Euroopan matkailukomission (ETC) hiljattain julkaisemassa kansallisille matkailuorganisaatioille tarkoitetussa ilmastotoimintasuunnitelman mallissa on lisäksi uutena näkökulmana ilmastomuutokseen sopeutuminen, joka muodostaa oman polkunsa myös tässä raportissa.

POLKU

- 1. Mittaamisen** polulla keskitytään matkailualan päästöjen mittaamisen standardisointiin sekä kestävän matkailun indikaattoreiden kehittämiseen. Päästölaskennan kehitystyötä tehdään Visit Finlandin toimesta kolmella tasolla: matkailija-, yritys- ja destinaatiotasolla. Matkailuyrityksille kehitetty päästölaskuri Hiilikuri on kaikkien STF-ohjelmassa olevien yritysten hyödynnettävissä. Indikaattorijärjestelmän kehittäminen taas tähtää kestävän matkailun rajojen, laajuuden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen. Lisäksi Visit Finland on panostanut koulutukseen päästölaskureiden jalkauttamiseksi sekä kansainväliseen yhteistyöhön parhaiden käytäntöjen skaalaamiseksi. Matkailijamittariin kehitetyt päästöindikaattorit tarjoavat arvokasta tietoa matkailualan päästöjen kehittymisestä.
- 2. Päästövähennysten** polku etenee matkailualan keskeisimpien päästölähteiden, kuten liikkumisen, majoittumisen, ruoan ja tapahtumien, päästövähennysten myötä. Visit Finland on laatinut vastuullisen tapahtuman ohjeistuksen, tuottanut 'kestävä & turvallinen matkailu-destinaatio' valmennuspolun DMO:lle ja päivittänyt kestävän ruokamatkailun oppaan. Lisäksi Visit Finland tukee vähähiilisyttä koko alaa koskevan tiekarttatyöskentelyn kautta.
- 3. Uudistavalla matkailulla** tarkoitetaan paitsi matkailun jättämää positiivista jälkeä kohteessa, myös syvempää systeemitason muutosta; terveempiä ekosysteemejä. Kuten Glasgow'n sopimuksessa todetaan, uudistavan matkailun periaatteilla "autetaan matkailijoita ja paikallisyhteisöjä löytämään parempi tasapaino luonnon kanssa". Edistääkseen ilmastotoimenpiteitä Visit Finland on lanseerannut Matkailu & luonnon monimuotoisuus -kokonaisuuden osana STF-ohjelmaa. Visit Finlandin uudistamisen tavoitteet liittyvät muun muassa luontopohjaisten ratkaisujen edistämiseen, monimuotoisen luonnon merkityksen ymmärtämisen kasvattamiseen, sekä ilmasto-, luonto- ja hyvinvointitavoitteiden yhdyspintojen tunnistamiseen.

Lue lisää vähähiilisestä liikkumisesta sivulta [34](#).

Tutustu myös luontopositiiviseen matkailuun raportin sivulla [25](#).

TAVOITTEET

1. Kasvihuonekaasupäästöjen mittaaminen ja raportointi
2. Kestävän matkailun kansallisen indikaattorijärjestelmän kehittäminen ja ylläpitäminen
3. Vähähiilisen liikkumisen edistäminen
4. Vastuullisen majoitustoiminnan tukeminen
5. Vastuullisten tapahtumien tukeminen
6. Kestävien destinaatioiden edistäminen
7. Kotimaanmatkailun ja alueellisen matkailun tukeminen
8. Vähähiilisten ruokavalioiden edistäminen
9. Ilmastonmuutoksen hillitsemisen sisällyttäminen liiketoimintastrategioihin
10. Suomalaisen matkailualan pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman laatiminen ja julkaiseminen
11. Uudistavan matkailun lähestymistavan priorisointi
13. Varmistaminen, että matkailuala tukee ilmaston, luonnon monimuotoisuuden ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä
14. Edistetään luontopohjaisia ratkaisuja kompensoinnin sijaan

POLKU

4. Yhteistyön polulla tähdätään kestävää matkailua tukevan yhteistyön kehittämiseen eri tasoilla. Yhteistyötä koskevat tavoitteet liittyvät niin Visit Finlandin ja elinkeinonharjoittajien väliseen yhteistyöhön kuin matkailukohteiden yritysten väliseen yhteistyöhön. Polulla tavoitellaan sekä Glasgow'n sopimukseen sitoutuneiden toimijoiden että kestävyystyössä alkumetreillä kulkevien yritysten kannustamiseen ja aktivoimiseen. Lisäksi Visit Finland on panostanut kansainväliseen yhteistyöhön ilmastoteemalla.

5. Rahoituksen polulla tähdätään kestävä matkailun edistämisen resursointiin etenkin turvaamalla STF-ohjelman rahoitus. Lisäksi tavoitellaan suomalaisen matkailualan liiketoimintaedellytysten turvaamista vähähiilisen matkailun puitteissa.

+1 Sopeutuminen ilmastonmuutokseen on alun perin huomioitu uudistavan matkailun polulla. Sopeutuminen muuttuviin ja äärevöityviin sääoloihin ja muutoksiin toimintaympäristössä nostaa merkitystään vuosi vuodelta, ja matkailun ollessa yksi ilmastoriskeille alttiista toimialoista, sopeutuminen nostetaan omaksi polukseksi tämän vuoden ilmastotoimintasuunnitelmassa.

Lue lisää matkailualan sopeutumisesta sivulta [36](#).

TAVOITTEET

- 15.** Suomalaisten Glasgow'n sitoumuksen allekirjoittaneiden toimijoiden yhteistyön koordinointi
- 16.** Varmistetaan paikallisyhteisöjen osallistaminen ilmastotyön suunnitteluun ja toteutukseen
- 17.** Varmistetaan muidenkin kuin edelläkävijäyritysten osallistaminen
- 18.** Edistetään kestävä matkailua destinaatioissa
- 19.** STF-ohjelman riittävän rahoituksen varmistaminen
- 20.** Varmistetaan Suomen matkailun menestys kehittämällä vähähiilistä matkailua
- 12.** Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien näkökohtien sisällyttäminen liiketoimintastrategioihin

1. Mittaaminen

 46 %

STF-yrityksistä mittaa
hiilijalanjälkeään (662 kpl).

2023: 52 % (602 kpl)

MUUTOS -6 %-YKS.

2. Vähähiilisyyys

 1,2 €/kg

Ulkomaisen matkailijan
hiilitehokkuus.*

2023: 1,2 kg

3. Yhteistyö

 89

Matkailutoimijaa
sitoutunut Glasgow'n
ilmastojulistukseen.

2023: 67

MUUTOS +22

4. Uudistaminen

 41 %

STF-yrityksistä tukee
aktiivisesti luonnon
monimuotoisuutta.

2023: 42 %

MUUTOS -1 %-YKS.

5. Rahoitus

 1,3 milj.€

STF-ohjelman
rahoitus.

2023: 1,1 milj.€

MUUTOS +0,2 MILJ.€

6. Sopeutuminen

 164

Sijoitus äärimmäisiä luonnonilmiöitä
ja ilmastonmuutoksen kielteisiä
vaikutuksia kuvaavassa indeksissä.**

2023: 165

MUUTOS -1 SIJA

* Hiilitehokkuus tarkoittaa
matkailijan kuluttaman
euron suhde aiheutuviin
hiilidioksidipäästöihin.

** Indeksi osoittaa
katastrofiriskin, joka
aiheutuu äärimmäisistä
luonnonilmiöistä ja
ilmastonmuutoksen
kielteisistä vaikutuksista
193 maassa. Indeksi
lasketaan maakohtaisesti
altistumisen ja haavoittu-
vuuden geometrisena
keskiarvona. Suomen riski-
indeksi on **1,54** ja sijoitus
164/193. Mitä pienemmät
pisteet ja suurempi sija,
sitä matalampi riski.

Lähteet: Visit Finland,
Matkailijamittari,
The World Risk Report 2024

Ilmastotoimintasuunnitelma 2024

Vähähiilinen liikkuminen

Liikenne on matkailualan suurin yksittäinen päästölähde, sillä liikenteen osuus matkailun päästöistä on peräti 75 % ja lentomatkailun osuus on 40 %.³¹ Matkailualan kestävyystyössä on perinteisesti keskitytty matkakohteessa tapahtuvaan vähähiiliseen liikkumiseen. Lento-matkailun kasvaessa alan toimijoiden on mietittävä yhä aktiivisemmin paitsi matkakohteessa tapahtuvaa liikkumista, myös mahdollisuuksia vaikuttaa lentomatkailun päästöihin.

Globaaleista ilmastopäästöistä lentomatkailun osuus on arviolta 2,5 prosenttia, ja EU:ssa vastaava osuus on noin 4 prosenttia.³² Tämä saattaa kuulostaa pieneltä, mutta yksittäisen kuluttajan hiilibudjetista lentäminen haukkaa

leijonan osan. Jokaista matkailun tuottamaa dollaria kohtaan syntyy globaalisti yli kilo kasvi-huonekaasupäästöjä, josta tästä vajaa kolmannes on lähtöisin lentoliikenteestä.³³ Vapaa-ajan lentämisen osuus suomalaisen hiilijalanjäljestä on keskimäärin 7,4 prosenttia³⁴, joskin on huomattava, että moni suomalainen ei lennä ollenkaan, kun taas toiset lentävät usein ja kauas. Yksittäisen Euroopan meno-paluu -lennon osuus on liki kymmenyksen keskivertosuomalaisen vuosittaisesta hiilijalanjäljestä. Vastaavasti kaukolennon osuus on jopa 40 prosenttia.³⁵ Esimerkiksi Hongkongin ja Helsingin välinen meno-paluulento tuottaa huomattavasti enemmän päästöjä, kuin keskivertosuomalaisen asuminen tai ruokailu vuodessa.³⁶

Näin ollen matkailijan kulkumuotovalinnalla on suuri vaikutus omaan hiilijalanjälkeen ja matkan ilmastovaikutukseen. Laivamatkailun päästöt riippuvat reitistä ja laivasta, toisinaan meriteitse saapuminen on lentämistä vähähiilisempää, mutta toisinaan laiva- ja lentomatkan päästöt ovat samansuuruiset tai laivamatkan jopa hieman suuremmat. Juna on kulkuneuvoista vähäpäästöisin. Vaikka Suomi ei ole toistaiseksi junalla saavutettavissa, jo osan matkaista taittaminen junalla on kannattavaa. Esimerkiksi Keski-Euroopasta lähtevän matkailijan päästöt ovat juna-laiva-yhdistelmällä noin kaksi kertaa pienemmät kuin lentäen.³⁷

Suomeen suuntaavan maata pitkin matkailun hidasteet ovat ilmiselviä: maantieteellinen sijaintimme ja kansainvälisen raideyhteyden puuttuminen on epäedullinen vähäpäästöisen

³¹ UNWTO 2019

³² Statista 2024; Ritchie 2024; Euroopan komissio 2024a

³³ Sun ym. 2024

³⁴ Salo ym. 2023

³⁵ Sitra 2018; Open CO2net

³⁶ Sitra 2018

³⁷ Visit Finland 2024g

Hongkong—Helsinki-menopaluu lento tuottaa enemmän päästöjä kuin asuminen vuodessa.

junamatkailun näkökulmasta. Visit Finland julkaisi vuonna 2024 selvityksen³⁸ vaihtoehtoisten ja vähähiilisten kulkumuotojen mahdollisuuksista, jossa tarkastellaan Suomen saavutettavuutta maa- ja vesiteitse keskeisiltä eurooppalaisilta markkinoilta. Keskimääräinen maitse toteutettu matka Suomeen kestää seitsemän kertaa kauemmin kuin lentomatka. Lentäen Suomeen pääsee tavallisesti yli 30 tuntia nopeammin, kuin maata pitkin. Toisaalta Suomen etäinen sijainti vaikuttaa myös lentämisen päästöihin: Suomessa matkailijan lentämisen päästöintensiiteetti on noin 122 kg CO₂e, mikä on huomattavasti EU:n keskiarvoa ja naapurimaita korkeampi.³⁹ Tätä selittää muun muassa Suomen matkailumarkkinoiden riippuvuus kaukomarkkinoista sekä edellä kuvatut maata pitkin matkaimisen maantieteelliset haasteet.

Lentomatkailun päästöihin vaikuttaa paitsi lentoyhtiöiden kehitystyö vähähiilisten polttoaineiden saralla, myös lentämisen määrän kehittyminen. Yksi keino lentomatkoihin määrän

³⁸ Visit Finland 2024g

³⁹ EU Dashboard

⁴⁰ Matkailijamittari

KUVA VISIT FINLAND

vähentämiseen on viipymän pidentäminen, jolloin nykyisillä lentomäärillä matkailijoiden määrä kasvaisi suhteessa yöpymisiin. Nykyisin ulkomaisten vapaa-ajan lomamatkailijoiden mediaaniviipymä Suomessa on ainoastaan kolme päivää.⁴⁰ Ajatus on yksinkertainen: pidemmillä viipymillä matkailukapasiteetti täyttyy vähemmillä lennoilla, ja päästöt vähenevät, kun matkojen kokonaismäärä vähenee. Myös matkailun luonne vaikuttaa viipymään, sillä esimerkiksi luontomatkan kesto on keskimäärin kulttuuri- matkaa pidempi.

Visit Finland rohkaisee matkailijoita nykyistä pidempiin viipymiin maakuvatyöllä ja tuotekehityksellä sekä tukemalla matkailualueiden välistä yhteistyötä. Lisäksi Visit Finland vahvistaa tietoisuutta lentomatkailun päästöistä ja kannustaa matkailualan yrityksiä tekemään samoin.

Muuttuvaan ilmastoon sopeutuminen

Matkailualalla on tehty pitkäjänteistä työtä päästöjen hillitsemiseksi. Tuoreempana näkökulmana alan ilmastotyössä on ilmastomuutokseen sopeutuminen, jolla viitataan toimijoiden ilmastoresilienssin vahvistamiseen. Suomen pohjoinen ilmasto lämpenee kahdesta neljään kertaa nopeammin kuin muualla maailmassa — mitä pohjoisemmas mennään, sitä nopeampaa lämpeneminen on.^{41 42} Ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät jo nyt, ja ilmastoriskien näkökulmasta matkailu on yksi haavoittuvista toimialoista. Siksi on tärkeää, että päästövähennysten rinnalla matkailualalla tunnistetaan sopeutumisen välttämättömyys ja keskeiset keinot.⁴³

Arvioiden mukaan ilmastomuutoksen vaikutukset Suomen matkailualalle ovat kahtiajakoiset. Yhtäältä talviolosuhteiden lumipeitteen väheneminen ja talven tulon viivästyminen heikentävät talvimatkailun edellytyksiä. Tämä koskee erityisesti Etelä- ja Keski-Suomen hiihtokeskuksia. Pohjoisessa lumen määrä voi jopa kasvaa, mutta lumikauden lyheneminen vaikuttaa etenkin joulumatkailuun.⁴⁴ Toisaalta, ironista kyllä, Suomen viileä ilmasto voidaan nähdä myös matkailuvalttina Etelä-Euroopan tukalien helle- ja kuivuusjaksojen yleistyessä.

Visit Finland on tunnistanut suorien ilmastomuutoksen vaikutusten lisäksi epäsuoria vaikutuksia matkailualalle.⁴⁵ Niitä ovat esimerkiksi

matkailuinfrastruktuurin ylläpidon kustannusten nousu, mikä liittyy muun muassa talvella lumetukseen ja kesällä kiinteistöjen viilennykseen. Matkailijoihin kohdistuvat turvallisuus- ja terveysuhat taas kasvavat ilmaston lämpenemisen myötä, kun esimerkiksi uimavesien laatu heikkenee, punkkien välittämät taudit yleistyvät ja erilaisten myrskytuhojen todennäköisyys kasvaa.

Visit Finland on tunnistanut sopeutumisen osana ilmastotoimintasuunnitelmaa. Sopeutuminen tuodaan yhä vahvemmin osaksi yrityksille suunnattua ohjeistusta, koulutusta ja viestintää sekä kansainvälistä yhteistyötä.

⁴¹ Mikkonen ym. 2015

⁴² Rantanen ym. 2022

⁴³ ETC 2025

⁴⁴ Gregow ym. 2021

⁴⁵ Visit Finland 2023b

3 Matkailu- toimialan kestävyys Suomessa

Kansainvälinen vertailu

EU Dashboard on matkailun tietotyökalu, joka tarjoaa tietoa Euroopan matkailuekosysteemille tärkeistä indikaattoreista⁴⁶. Sen tarkoituksena on edistää ja seurata matkailun digitaalista ja vihreää siirtymää sekä sosioekonomista kestävyyttä. Tietotyökalun sisältö kerätään luotettavista lähteistä mahdollisimman tarkalla alueellisella ja temaattisella tasolla, joskin tietolähteissä ja tilastojen tuotannossa on joitakin maakohtaisia eroja. EU Dashboardin viimeisimmät tiedot ovat vuodelta 2023, kun taas muilta osin tässä Kestävän matkailun tila -raportissa viitataan vuoden 2024 tilastoihin ja tuloksiin. EU Dashboard mahdollistaa kuitenkin kansainvälisen vertailun sekä kehityssuuntien tarkastelun isossa kuvassa. Tässä luvussa on hyödynnetty EU Dashboardin tietoja Suomen ja muiden Pohjoismaiden osalta.

EU Dashboard on jaettu kolmeen osaan: vihreään, digitaaliseen ja sosioekonomiseen poli-

tiikan pilariin. Vihreä pilari sisältää muuttujia, jotka kuvaavat kehitystä kestävämpään matkailuun ympäristönäkökulmasta. Vihreän pilarin muuttujista Suomi pärjää muihin Pohjoismaihin ja EU:n keskiarvoon verrattuna heikosti erityisesti lentomatkustuksen päästöintensiteetissä. Suomen päästöintensiteetti matkustajaa kohden oli vuonna 2023 noin 123 kilogrammaa hiilidioksidia per matkustaja, joka oli suurin kaikista Pohjoismaista. Päästöintensiteetti on kuitenkin laskenut Suomessa viimeisen kahden vuoden aikana muiden Pohjoismaiden tapaan. Suomessa riippuvuus kaukaisista lähtömaista (10 %) on Ruotsin, Norjan ja Tanskan arvoja korkeampi, mutta selkeästi Islannin arvoa ja hieman EU:n keskiarvoa matalampi. Korkea riippuvuus kaukaisista lähtömaista johtaa suurempaan hiilijalanjälkeen pitkien lentoetäisyyksien vuoksi.

Sosioekonominen pilari sisältää indikaattoreita, jotka kuvaavat kehitystä sosiaalisesti kestä-

vämpään matkailuun. Tämän pilarin mittareista matkailun kausiluonteisuus kuvastaa matkailutoiminnan ajallista keskittymistä vuoden aikana, mikä voi paljastaa epätasapainoista kuormitusta ja taloudellista toimintaa sekä alttiutta kysynnän vaihteluille. Matalat arvot viittaavat tasaisempaan matkailukysyntään vuoden aikana eli matalaan kausiluonteisuuteen. Korkea kausiluonteisuus voi heikentää matkailun sosioekonomista kestävyyttä. Vuonna 2023 Suomessa matkailun kausiluonteisuus oli 34 %, joka oli selkeästi alhaisin kaikista Pohjoismaista. On huomattava, että osuus kuvaa koko maan keskiarvoa, joka voi osittain antaa väärän kuvan. Suomessa on useita matkailualueita, joissa sesongit painottuvat vahvasti eri vuodenajoille. Lapin vahva talvi laskee koko maan keskiarvoa, vaikka merkittävä osa matkailusta muualla Suomessa painottuu kesään. Riippuvuus kolmesta merkittävimmästä lähtömaasta taas kuvaa alueen alttiutta riskeille, jotka liittyvät kansainvälisiin matkustusrajoituksiin ja muihin kysynnän vaihteluihin. Matalat arvot osoittavat vähäisempää riippuvuutta kolmesta lähtömaasta, mikä

⁴⁶ EU Tourism Dashboard: <https://tourism-dashboard.ec.europa.eu>

viittaa korkeaan markkinadiversiteettiin ja siten mahdollisesti pienempään alttiuteen kysyntäshokeille. Riippuvuus kolmesta merkittävimmästä lähtömaasta oli Suomessa vuonna 2023 alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa ja EU:ssa keskimäärin.

Digitaalisen pilarin indikaattorit kuvaavat kehitystä kestävämpään matkailuun digitaalisen siirtymän näkökulmasta. Digitalisaatio tukee matkailualan yritysten taloudellista kestävyyttä parantamalla yritysten kannattavuutta ja kilpailukykyä. Verkkokauppamyyni-indikaattori kuvaa niiden matkailuekosysteemin yritysten osuutta, joilla on verkkokauppamyyniä. Korkeampien arvojen voidaan tulkita liittyvän edistyneempään digitaaliseen muutokseen. Pohjoismaiden verkkokauppamyyni oli vuonna 2023 suhteellisen tasaista ja kaikissa Pohjoismaissa selkeästi EU:n keskiarvoa korkeampaa. Suomen verkkokauppamyyniä toteutti liki puolet (48,5 %) yrityksistä, mikä oli Tanskaa ja Ruotsia alhaisempi mutta Norjaa korkeampi (Islannilta ei tilastoja).

KUVA ANTS VAHTER

Matkailun
kausivaihtelu (%)

Lähtömarkkinan
osuus TOP 3 (%)

Kaukokohteiden
osuus (%)

Päästöintensiteetti
(kg, CO₂/ matkailija)

Suomi	34 %	8 %	10 %	122
Ruotsi	44 %	12 %	4 %	74
Norja	44 %	13 %	7 %	65
Tanska	44 %	18 %	5 %	76
Islanti	43 %	44 %	60 %	122
EU 27	42 %	46 %	12 %	91

Matkailun ajallinen keskittyminen vuoden aikana, mikä voi paljastaa epätasapainoista painetta ja taloudellista toimintaa sekä alttiutta kysyntäshokeille. Korkea kausiluonteisuus voi heikentää matkailun sosioekonomista kestävyyttä. Pienemmät arvot ovat suotavampia, sillä ne viittaavat vähäisempään matkailukysynnän ajalliseen keskittymiseen vuoden aikana ja siten matalaan kausiluonteisuuteen.

Matkakohteen riippuvuuden kolmesta merkittävimmästä kansainvälisestä lähdemarkkinasta matkailun osalta. Paljastaa alttiuden riskeille, jotka liittyvät tiettyihin kansainvälisiin matkustusrajoituksiin ja muihin kysynnän muutoksiin. Pienemmät arvot viittaavat alhaisempaan riippuvuuteen näistä kolmesta maasta.

Maan matkailun riippuvuus kaukaisista kansainvälisistä markkinoista. Euroopan mantereella lähtömaa katsotaan kaukaiseksi, jos se sijaitsee vähintään 2000 kilometrin etäisyydellä kohteesta. Euroopan ulkopuoliset lähtömaat oletetaan aina kaukaisiksi. Korkea indikaattoriarvo viittaa mahdollisesti suurempaan ympäristöjalanjälkeen pitkien matkojen vuoksi.

Arvio keskimääräisestä hiilidioksidipäästömäärästä lentomatkustajaa kohden raportointimaassa. Pienemmät arvot viittaavat matalampiin päästöihin lentomatkustajaa kohti. Korkeammat arvot liittyvät yleensä kaukolentoihin.

MATKAILUN KAUSIVAIHTELU, RIIPPUVUUS JA PÄÄSTÖT

Pohjoismainen vertailu

Kestävä matkailu STF-ohjelman valossa 2024

STF-YRITYSTEN JA SUOMEN LUVUT

Vuoden 2024 lopussa 1 436 suomalaista matkailuyritystä oli liittynyt Visit Finlandin hallinnoimaan ja toimialan kanssa yhteistyössä kehitettyyn *Sustainable Travel Finland* -ohjelmaan. Ohjelman osallistujamäärä kasvoi vuodesta 2023 yli viidenneksellä (22 %) ja vuodelle asetettu tavoite (1250 yritystä) ylitettiin reilusti. Ohjelmassa mukana olevat yritykset kokivat tärkeimmäksi hyödyksi näkyvyyden ja maineen kestävän matkailun toimijana, STF-merkin saavuttamisen tuoman lisäarvon sekä Visit Finlandin kautta saavan markkinointituen ja lisänäkyvyyden⁴⁷.

Yritys voi hakea STF-merkkiä, kun se on menestyksekkäästi käynyt koko STF-ohjelman kehityspolun. Vuoden 2024 lopussa STF-merkin oli saanut jo 500 yritystä. Määrä kasvoi lähes

kolmanneksella (29 %) vuodesta 2023 saavuttaen vuositavoitteen (480 yritystä). Ohjelman vaikuttavuusarvioinnin mukaan yritykset saivat eniten lisäarvoa ohjelmasta saadusta kestävyyskokonaisvaltaisesta ymmärtämisestä 40.

Myös destinaatiot voivat hakea STF-merkkiä. Destinaation tulee yhtä lailla käydä läpi koko STF-ohjelman kehityspolku, ja voi saada merkin vasta, kun vähintään 51 %:lla sen yritysverkoston matkailuyrityksillä on STF-merkki, tai destinaatiolla on GSTC-akkreditoitu destinaatiotason sertifikaatti ja toimintasuunnitelma alueen yritysten saattamiseksi STF-polulle merkkiin saakka. Eli ohjelma ohjaa yksityisen ja julkisen sektorin vahvaan yhteistyöhön kestävyysedistämiseksi. Ohjelmassa on mukana 70 destinaatiota. Vuonna 2024 STF-merkin saaneiden

destinaatioiden määrä kasvoi huomattavasti, kun vuonna 2023 merkin saaneita destinaatioita oli viisi ja vuoden 2024 lopussa jo yksitoista. Vuoden 2024 uudet STF-destinaatiot ovat Espoo, Salla, Oulu, Turku Archipelago, Vaasa ja Vuokatti. Destinaatioiden kokema suurin hyöty ohjelmasta oli vuonna 2024 alueen yritysverkoston sitoutuminen kestäväan matkailuun ja jatkuvan kehittämisen malli vastuulliseen matkailuun 40. Merkin jo ennen vuotta 2024 saaneet destinaatiot ovat Tahko, Jyväskylä Region, Kristinestad, Puumala ja Savonlinna.

STF-ohjelman yrityksiltä kerätään paljon tietoa kestävan matkailun tilasta ja sen kehityskuvan arvioimiseksi. Osana STF-ohjelmaa yritykset ja destinaatiot täyttävät vuosittain indikaattorien seuranatalomakkeen. Vuoden 2024 aikana 495 yritystä täytti indikaattorilomakkeen. Kaikista STF-polulla olevista destinaatioista reilu neljännes (27 %) osallistui destinaatioihin liittyvien tietojen toimittamiseen. Destinaatiot järjestivät enemmän kestäväan matkailuun liittyviä koulutuksia vuonna 2024 kuin vuonna 2023.

⁴⁷ Visit Finland 2024 STF -ohjelman vaikuttavuusarviointi

Visit Finlandin ylläpitämässä DataHubissa STF-merkin saaneiden yritysten matkailutuotteiden osuus oli 18 prosenttia vuonna 2024, mikä on sama kuin vuonna 2023.

TALOUDELLINEN ARVO

Tilastokeskuksen tuottaman matkustustaseen mukaan matkailuviennin arvo vuonna 2024 oli 5,5 miljardia euroa kun mukaan lasketaan myös henkilöliikenne. Tämä vastaa 14 prosenttia Suomen palveluviennistä. Vuonna 2023 matkailun palveluvienti oli euromääräisesti lähes sama (5,4 miljardia) mutta osuus palveluviennistä oli 16 prosenttia. Matkailu on siis kasvanut muuta palveluvientiä hitaammin.

Vuonna 2024 rekisteröityjen yöpymisten määrä Suomessa kääntyi pienoiseen laskuun ensimmäistä kertaa koronapandemian jälkeen. Rekisteröidyissä majoitusliikkeissä kirjattiin 22,7 miljoonaa yöpymistä vuonna 2024, mikä oli prosentin vähemmän kuin vuonna 2023. Kokonaisyöpymisten hienoista laskua selittää

kotimaisten matkailijoiden yöpymisten väheneminen edellisvuodesta 5 prosentilla. Ulkomaisten matkailijoiden yöpymisten määrä sen sijaan nousi yli kymmenyksellä (11 %) vuoden takaisesta.

Vuoteen 2019 verrattaessa vuoden 2024 yöpymisten kokonaismäärä oli kaksi prosenttia matalampi. Kotimaisten yöpymisten osalta oltiin kuitenkin jo kaksi prosenttia plussalla. Ulkomaiset yöpymiset olivat jäljessä kymmenyksen. Tilanne kuitenkin vaihtelee merkittävästi lähtömaittain. Siinä missä EU-maista ja Yhdysvalloista saapuva matkailu on jo kirkkaasti ylittänyt vuoden 2019 luvut, ovat Aasian maat vielä vajaan kolmanneksen (29 %) jäljessä huippuvuoden 2019 tuloksia. Matkailun kasvu tulee ulkomaisista matkailijoista kotimaisen kysynnän vähentyessä.⁴⁸

Alueellisia eroja oli myös vuonna 2024. Suuralueista Pääkaupunkiseutu oli ainoa, jonka rekisteröityjen yöpymisten määrä kasvoi niin kotimaisten kuin ulkomaistenkin yöpymisten osalta (8 %). Lapin talvimatkailu jatkoi kasvuaan ulko-

⁴⁸ Tilastotietokanta Rudolf

maisten matkailijoiden osalta noin 14 prosentilla edellisvuoteen verrattuna, mutta yöpymisten kokonaismäärä jäi kuitenkin edellisvuodesta kaksi prosenttia. Tämän selittää kotimaisten matkailijoiden osuuden pieneneminen jopa 16 prosentilla vuodesta 2023. Järvi-Suomen (-6 %) ja Rannikko- ja saaristoalueiden (-4 %) suuralueet menettivät myös kotimaisia matkailijoita. Rannikko- ja saaristoalue kasvatti ulkomaisten yöpymisten määrää vajaalla viidellä prosentilla (4,8 %). Inflaation mukanaan tuoma hintojen nousu ja Koronapandemian jälkeinen suomalaisten kasvanut ulkomaanmatkailu näkyvät kotimaanmatkailun hienoisena laskuna.

Suomen majoituskapasiteetti eli vuodepaikat, sisältäen majoitusliikkeiden huoneet, mökit ja muut majoitustilat ja niissä olevat vuodepaikat, oli 163 700 vuonna 2024. Näiden käyttö- tai majoitusaste oli 50 %. Matkailijoiden keskimääräinen viipymä majoitusliikkeissä oli 1,8 yötä, mikä on hieman vähemmän kuin vuonna 2023 (1,9).⁴⁹ Kun katsotaan ainoastaan STF-oh-

⁴⁹ Tilastotietokanta Rudolf

⁵⁰ STF-indikaattori B.2.1a STF-tilastot

⁵¹ STF-indikaattorit B.1.11 ja B.1.13 STF-tilastot

Ympärivuotisten matkailuyritysten osuus on laskenut.

jelmassa mukana olevia yrityksiä, on viipymä hieman pidempi kuin koko maan keskiarvo. STF-ohjelman yrityksissä keskimääräisen viipymän pituus oli 2,2 yötä, mikä on lähellä vuoden 2023 arvoa, 2,3 yötä.⁵⁰

Matkailijoiden viipymän kasvattaminen ja matkailun sesonkivaihtelun tasaaminen on matkailuyrityksille tärkeitä taloudellisesta näkökulmasta. Vuonna 2024 matkailijoiden sesonkisisidonnaisuus kasvoi sekä kotimaisten, että ulkomaisten matkailijoiden osalta. Sesonkisisidonnaisuutta mitataan gini-kertoimella. Kotimaisten matkailijoiden viipymä majoitusliikkeissä väheni 1,7 yöhön vuonna 2024. Ulkomaisten matkailijat sen sijaan säilyttivät viipymänsä edellisvuoden tasolla eli 2,2 yötä.

STF-ohjelman taloudellisen kestävyysindikaattorien avulla vuonna 2024 kerättiin tietoa myös ohjelmassa mukana olevien yritysten ympärivuotisuudesta ja aukiolokuukausien määrästä. STF-ohjelman yritysten keskimääräinen aukiolokuukausien määrä ja ympärivuotisten matkailuyritysten osuus ovat laskeneet muutamilla prosenttiyksiköillä vuodesta 2023 vuoteen 2024.⁵¹

SOSIAALINEN VAIKUTTAVUUS

Matkailun sosiaaliseen kestävyysvaikutusta oleellisesti matkailijoiden määrä suhteessa paikallisten määrään ja kohteen kantokykyyn sekä työtyytyväisyys matkailualalla. STF-ohjelmassa mukana olevien destinaatioiden matkailijoiden

määrä suhteessa alueen pinta-alaan (0,18) tai 100 asukasta kohden (1,11) ei ole juuri muuttunut vuodesta 2023.

Sosiaalisen vastuun edistämiseksi Visit Finland päivitti inklusiivisen matkailun kokonaisuuden. Päivitetyissä materiaaleissa otettiin huomioon matkailijoiden lisäksi myös työyhteisö sekä markkinoiden ja ideoiden monimuotoisuus. Inklusiivisuus läpileikkaa toiminta- ja ajattelutapana koko yrityksen liiketoiminnan.⁵²

Vuonna 2024 kestävän matkailun indikaattori-järjestelmään otettiin käyttöön useita uusia sosiaalisen kestävyyden mittareita, jotka liittyvät matkailualan työntekijöiden hyvinvointiin. Uusia indikaattoreita ovat muun muassa matkailualalla työskentelevien osuus, jotka kokevat työnsä mielekkääksi (78 %)⁵³, työntekijöiden kokemus

työyhteisön oikeudenmukaisuudesta (73 %)⁵⁴ sekä työntekijöiden monimuotoisuuden arvos- tus (76 %)⁵⁵. Näiden uusien mittareiden tavoit- teena on muodostaa kattavampi kokonaiskuva matkailualan sosiaalisen kestävyyden tilasta.

Osasta vuonna 2024 STF-ohjelmassa käyt- töön otetuista indikaattoreista on saatavilla jo vertailutietoa PAM:n vuosittaisesta jäsenkyse- lyistä. Matkailualalla työskentelevistä, työyhteis- önsä yhteenkuuluvuuteen tyytyväisten osuus oli hienoisessa (-7 %) laskussa.⁵⁶ Matkailualalla työskentelevistä, jotka kokevat työtehtävässään osaamisensa olevan hyvää ja saavansa tarpeek- si koulutusta osuus niin ikään laski (-18 %).⁵⁷ Myös etenemismahdollisuuksia nähtiin 2024 tulosten mukaan aiempaa vähemmän (-17 %).⁵⁸

Uusia indikaattoreita ovat mm. työnsä mielekkääksi kokevat ja monimuotoisuus.

⁵² Visit Finland (2024h) Inklusiivisen matkailun opas

⁵³ STF-indikaattori C.1.6.1 PAM Jäsenkysely

⁵⁴ STF-indikaattori C.1.6.2b PAM Jäsenkysely

⁵⁵ STF-indikaattori C.1.6.7 PAM Jäsenkysely

⁵⁶ STF-indikaattori C.1.6.2a PAM Jäsenkysely

⁵⁷ STF-indikaattori C.1.6.3 PAM Jäsenkysely

⁵⁸ STF-indikaattori C.1.6.4 PAM Jäsenkysely

KUVA VISIT FINLAND

Alanvaihdosta on kiinnostunut edelleen joka toinen matkailutyöläinen⁵⁹. Valtakunnallisesti Palvelualojen ammattiliitto PAM:n jäsenkyselyn 2024 mukaan taloudelliset huolet ovat kasvaneet palvelualalla työskentelevien joukossa. 38 prosenttia vastaajista koki taloutensa heikenneen viimeisen 12 kuukauden aikana. Hallituksen leikkaukset ovat kohdistuneet erityisesti matkailualalla tyypillisiin osa-aikatyöntekijöihin. Marava-alan (Matkailu-, ravintola- ja vapaa-aika) osa-aikaisista työntekijöistä jopa 41 prosenttia koki toimeentulonsa heikentyneen viimeisen 12 kuukauden aikana.⁶⁰

Työn merkityksellisuuden kannalta on tärkeää, että työntekijä kokee pystyvänsä suorittamaan työtään hyvin ja kehittymään työssään⁶¹. Koronapandemian jälkeen alan osaajapula on kasvanut ja osaavista työntekijöistä kiinni pitäminen on entistä tärkeämpää yrityksille. Työtä alan veto-

voimaisuuden lisäämiseksi on tehty jo pitkään, mutta edellä esitettyjen lukujen valossa vetovoimaisuuden kehittämisessä riittää yhä tehtävää. Työolojen parantaminen on avainasemassa sosiaalisesti kestävä matkailun edistämiseksi.

Erilaisten asiakkaiden huomioimisessa STF-ohjelmassa mukana olevat yritykset ovat kehittyneet harppauksella: liikuntarajoitteisille asiakkaille palveluja tarjoavien yritysten määrä oli 40 %⁶² (11 % vuonna 2023) ja vastaavasti LGBTQ+ kohderyhmälle palvelua tarjoavien yritysten osuus oli 58 % (33 % vuonna 2023⁶³).

TURVALLISUUS

Matkailun turvallisuus on keskeinen osa matkakokemusta. Se alkaa jo matkan suunnitteluvaiheessa ja muodostuu monesta eri tekijästä vierailun aikana. Turvallisuus kattaa ympäristölliset,

terveydelliset ja sosiaaliset tekijät, joita esimerkiksi ilmastonmuutos, pandemiat ja poliittinen ilmapiiri voivat haastaa. Ilmastonmuutos tuo lisää epävakautta ja sään ääri-ilmiöitä. Turvallisuuden tunne on tärkeää matkailijoille, sillä se mahdollistaa huolettoman matkustamisen ja vaikuttaa matkakohteen valintaan sekä asiakastyytyvyyteen.⁶⁴

Matkailuyritysten vastuulla on ennaltaehkäistä riskejä ja varautua mahdollisiin vaaratilanteisiin. Turvallisuus on myös osa vastuullisuutta ja laadukasta matkailua, ja se voi muodostua kilpailueduksi. Sen ylläpitäminen vaatii jatkuvaa osaamisen kehittämistä ja yhteistyötä alan ammattilaisten kanssa.⁶² Visit Finland on julkaissut vuonna 2024 kattavan työkalupaketin matkailun turvallisuudesta, joka auttaa matkailualan yrityksiä parantamaan omia turvallisuuskäytäntöjään. Uuden materiaalin tarkoituksena on kyt-

⁵⁹ STF-indikaattori C.1.6.5 PAM Jäsenkysely

⁶⁰ Palvelualojen ammattiliitto 2025

⁶¹ Angeria, 2023

⁶² STF-indikaattori C.4.1a STF-tilastot ja Kestävän matkailun tila 2023

⁶³ STF-indikaattori C.4.1b STF-tilastot ja Kestävän matkailun tila 2023

⁶⁴ Kestävän matkailun opas (STF Hub) Turvallinen matkailu

keä turvallisuus tiiviimmin osaksi STF-ohjelmaa päivittämällä aiemmin terveysturvallisuuteen keskittyneet sisällöt laajemmiksi kattamaan koko turvallisuuden kenttä matkailussa.⁶⁵

Vuonna 2024 kestävän matkailun indikaattorijärjestelmään otettiin mukaan tarkasteluun uusia turvallisuuteen liittyviä indikaattoreita. Nämä indikaattorit ovat kansainvälisiä indeksejä, jotka kuvaavat monipuolisesti turvallisuuden eri osa-alueita.

Rauhanomaisuusindeksi (GPI) arvioi vuosittain 163 itsenäisen valtion ja alueen rauhanomaisuutta kattaen lähes koko (99,7 %) maapallon väestön. Indeksissä sisältää 3 teemaa: käynnissä olevat kotimaiset ja kansainväliset konfliktit, yhteiskunnallinen turvallisuus ja turvatoimet sekä militarisointi. Indeksissä matalat pisteet (pisteet 1—5) ja matala sijoitus kuvaavat parempaa rauhanomaisuutta. Vuonna 2024 Suomi oli sijalla 13 pisteillä 1,474. Suomen sijoitus on parantunut

KUVA ÄKSYT ÄMMÄT

kahdella sijalla (0,01 pisteellä) edellisvuoteen verrattuna. Islanti sijoittui indeksissä ensimmäiselle sijalle vuonna 2024. Pohjoismaista myös Tanska sijoittui Suomea paremmin, sijalle 8.⁶⁶

Anholt Nation Brands Index (NBI) -tutkimus mittaa vuosittain 50 tai useamman maan imagoa. Sen tavoitteena on mitata maailman valtioiden imagoa sekä seurata niiden profiilien kehitystä — nousua tai laskua. Vuoden 2024 NBI mittaa 50 maan imagoa, sisältäen kuusi ulottuvuutta. Yksi kuudesta ulottuvuudesta on hallinto, joka sisältää turvallisuutta kuvaavan peace and security -muuttujan, jonka kuvaus on: maa toimii vastuullisesti kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi. Kuudesta ulottuvuudesta Suomi pärjää parhaiten juuri hallintoa kuvaavassa osiossa ja turvallisuutta kuvaava peace and security -muuttujassa Suomi sijoittui sijalle 7. Suomen turvallisuusimagoa kuvaava muuttuja on mennyt parempaan suuntaan vuodesta 2023, jolloin se sijoittui sijalle 10.⁶⁷

⁶⁵ Visit Finland 2024e

⁶⁶ Global Peace Index (GPI)

⁶⁷ Anholt Nation Brands Index 2024

Maailman talousfoorumi (WEF) julkaisee matkailun ja turismin kehitys -indeksiä (TTDI), joka mittaa matkailun kehitystä eri maissa. Indeksissä turvallisuutta koskevat osa-alueet ovat turvallisuuspilari (Safety and Security) sekä terveys- ja hygieniapilari (Health and Hygiene). Turvallisuus osio mittaa, missä määrin maa altistaa asukkaat, matkailijat ja yritykset turvallisuusriskeille. Korkeammat pisteet (pisteet 1—7) indikoivat parempaa. Vuonna 2024 Suomi oli sijalla 4 pistein 6,56. Parhaiten sijoittunut maat oli Singapore (6,82 pistettä). Muista Pohjoismaista vain Islanti sijoittui Suomea paremmin sijalle 3, pisteillä 6,59. Suomen pisteet ja sijoitus ovat parantuneet edelliseen tarkasteluun verrattuna, joka toteutettiin vuonna 2021. Tällöin Suomi oli sijalla 13 pistein 6,31.⁶⁸

Matkailun ja turismin kehitys -indeksissä terveys- ja hygieniasio mittaa terveydenhuollon infrastruktuuria, saatavuutta ja terveysturvallisuutta. Vuonna 2024 Suomi oli sijalla 18 pistein 6,05 (pisteet 1—7). Parhaiten menestynyt maa oli Itävalta 7 pisteellä. Suomi sijoittui parhaiten

⁶⁸ WEF Travel & Tourism Development Index 2024

muihin Pohjoismaihin verrattuna, muista Pohjoismaista Suomen jälkeen parhaiten sijoittui Ruotsi sijalle 26 pistein 5,9. Suomen pisteet ja sijoitus ovat myös terveys ja hygienia osiossa parantuneet verrattuna edelliseen, vuoden 2021 tarkasteluun, jolloin Suomi oli sijalla 26 pistein 5,8.⁶⁹

Ympäristönäkökulmasta turvallisuutta tarkasteltiin World Risk Reportin indikaattorilla, jolla mitataan maiden riskialttiutta luonnonkatastrofeille (ks. myös raportin s. 33). Indeksillä mitataan katastrofiriskiä, joka johtuu äärimmäisistä luonnonilmiöistä ja ilmastomuutoksen kielteisistä vaikutuksista 193 maassa. Indeksillä lasketaan maakohtaisesti altistumisen ja haavoittuvuuden geometrisena keskiarvona. Indeksissä mahdollisimman pienet pisteet ja isonumeroinen sijoitus kuvaavat matalampaa riskiä. Suomen riski-indeksi oli hyvin matala, 1,54 ja sijoitus 164/193. Pienimmän riski-indeksin sai Monaco pisteillä

0,18. Pohjoismaista vain Tanska sijoittui Suomea paremmin sijalle 182 pistein 0,98.⁷⁰

Suomen sijoitus LGBTQ+ Travel Safety indeksillä on pohjoismaiden heikoin.

LGBTQ+ Travel Safety Index kuvaa maittain matkailukohteiden LGBTQ+ ystävällisyyttä perustuen lainsäädännön syrjimättömyyteen, väkivaltaan transihmisiä kohtaan sekä asenteisiin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan. Suomella oli indeksissä toiseksi korkein arvosana (A-) ollen sijalla 22. Parhaiten sijoittuneet maat olivat Kanada ja Ruotsi. Suomen sijoitus

oli Pohjoismaista heikoin. Suomi on menettänyt pisteitä erityisesti siitä, ettei Suomessa ole lailista korjata juridista sukupuoltaan ilman lääketieteellistä korjausprosessia.⁷¹

KULTTUURINEN VAIKUTTAVUUS

STF-ohjelmassa seurataan kulttuurisen kestävyiden osa-alueella kohteiden määrää, joilla on Unescon maailmanperintökohteiden, aineettoman kulttuuriperintökohteiden, Euroopan neuvoston kulttuurireitistö- tai Geoparks -kohteiden status. Vuonna 2024 määrä kasvoi Suomessa upeasti 31 kohteella⁷². Esimerkiksi neljä historiallista teollisuuskohdetta Pirkanmaalta pääsi osaksi Euroopan laajuista European Route of Industrial Heritage (ERIH) kulttuurireittiä. Reittiin kuuluvat nyt esimerkiksi Myllysaaren ja Kauppilanmäen museot Valkeakoskelta sekä museokeskus Vapriikki ja Työväenmuseo Wersat Tampereelta. Reitille on nyt liittynyt yhteen-

⁶⁹ WEF Travel & Tourism Development Index 2024

⁷⁰ World Risk Report 2024

⁷¹ LGBTQ+ Travel Safety Index 2023

⁷² STF-indikaattori C.5.2a Museovirasto, Unesco, Euroopan Neuvosto

sä 16 uutta kohdetta Suomesta⁷³. Eurooppalaisen teollisuusperintö -reitin tavoitteena on yhdistää eurooppalaista teollisuusperintöä ja edistää kestävästä kulttuurimatkailua. Reittiin kuulumisen vahvistaa Suomen teollisuushistoriallisten kohteiden näkyvyyttä⁷⁴.

Unescon Global Geopark status myönnettiin vuonna 2024 Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevalle Kraatterijärvelle Lappajärvellä. Suomen UNESCO Global Geopark -alueiden verkosto sai viidennen jäsenensä, ja alueiden yhteinen ala kattaa nyt yhteensä 32 kuntaa seitsemässä eri maakunnassa. Geopark statuksen voi saada yhtenäinen maantieteellinen alue, jolla sijaitsee kansainvälisesti merkittäviä geologisia kohteita. Ne kertovat alueensa maisemasta, kulttuuriperinnöstä, geologiasta ja elollisesta luonnosta.⁷⁵

Ruoka on tärkeä osa kulttuuriamme ja tapa jakaa kulttuuria matkailijoiden kanssa. Ruoan avulla luodaan mieleen jääviä elämyksiä ja pysyviä muistijälkiä. Ruokamatkailutarjonnan kehittämisellä ja ruokamatkailun edistämällä voidaan vahvasti vaikuttaa ympärivuotisuuden ja kestävyiden kasvuun matkailualalla.⁷⁶ Suomen ruokamatkailun tavoitteena on tarjota matkailijoille mahdollisuus tutustua kohdealueen kiinnostaviin vahvuuksiin ja ilmiöihin, kulttuuriin, perinteisiin ja historiaan ruokaelämysten kautta. Vuonna 2024 julkaistiin Suomen ruokamatkailustrategia vuosille 2024—2028.⁷⁷ Visit Finland päivitti myös kestävästä ruokamatkailun oppaan. Kestävä ruokamatkailu yhdistää ympäristövaikutusta, paikallisuuden ja kulttuuriperinnön.

Ruokamatkailu edistää ympärivuotisuutta ja kestävästä kasvua.

⁷³ Valkeakosken sanomat 2024

⁷⁴ Museovirasto 2024

⁷⁵ Geoparks Finland network 2024

⁷⁶ Visit Finland

⁷⁷ Laamanen, Pöyhönen ja Garam, 2024

YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Vuosi 2024 oli maailman säähavaintohistorian lämpimin. Keskilämpötila oli yli 1,5 astetta esiteolisen ajan keskiarvoa korkeampi. Suomessa 2024 oli historian neljänneksi lämpimin ja sisälsi jälleen monia sään ääri-ilmiöitä. Kuumuus, rankkasateet ja hirmumyrskyt piinasivat maailmaa.⁷⁸ Matkailun vaikutuksia ympäristöön ja ratkaisuja vaikutus-

ten pienentämiseen tuotiin esille laajasti vuoden 2023 kestävän matkailun tila raportissa.⁷⁹ Tässä raportissa haittojen minimoimisen rinnalle on tuotu esille ratkaisuja, joilla matkailutoimijat voivat kasvattaa kädenjälkeä luontopositiivisuuden ja ilmastotoimintasuunnitelman polkujen kautta.

Seuraavaksi tarkastellaan STF-ohjelman yritysten tilannetta ympäristövaikutusten indikaat-

torien osalta vuonna 2024 suhteessa vertailuvuoteen 2023. Tämän jälkeen tarkastellaan Matkailijamittarista saatavaa tietoa ulkomaisten matkailijoiden ympäristövaikutuksista. Matkailualan ilmastokestävyyttä on tarkasteltu laajemmin raportin osiossa Ilmastotoimintasuunnitelma 2024 (sivu 27).

ENERGIANKULUTUS JA KIERRÄTYS

STF-ohjelmassa mukana olevista yrityksissä kerättiin vuonna 2024 keskimäärin viittä jätejätettä asiakastiloissa ja kuutta jätejätettä yrityksen omissa tiloissa.⁸⁰ Jätelaki velvoittaa yrityksiä kierrättämään lähes kaikki jakeet; muu biojäte kuin puutarha tai puustojäte, muovipakkausjäte, paperi- ja kartonkipakkausjäte, lasipakkausjäte sekä lasipakkaus- ja muuta pienikokoista metallijätettä.⁸¹ Lähes kaikki STF-yritykset ovat perehdyttäneet henkilöstönsä yrityksen jätehuoltoon, lajitteluun ja kierrätykseen ja järjestänyt jätteiden lajittelun niille yrityksen

⁷⁸ Ilmatieteen laitos 2024

⁷⁹ Visit Finland 2024a

⁸⁰ STF-indikaattori D.3.4 STF-tilastot

⁸¹ Ympäristöministeriö

jätejakeille, joihin yrityksen alueella on saatavilla keräys- ja kuljetuspalvelua. Yrityksistä 86 prosentilla on jätehuoltosuunnitelma ja 77 % yrityksistä on mahdollistanut asiakkailleen jätteen lajittelun.⁸²

Jätteen määrään vaikuttaa keskeisesti se, miten yritykset pystyvät vähentämään muun muassa ruokahävikkiä. STF-yritykset toteuttavat keskimäärin kolmea kestävästä ruokavalintoista edistävää toimea. Noin kaksi kolmasosaa (63 %) yrityksistä käyttää kestävästi tuotettuja ruokatuotteita ja sekä luomutuotteita osana ruokapalveluitaan.⁸³

Lähes jokaisella (97 %) STF-yrityksellä on käynnissä toimia energiankulutuksen vähentämiseksi. Yleisimmät toimet ovat kiinteistöjen sisälämpötilan säätäminen optimaaliseksi, energiankulutuksen systemaattinen seuraaminen ja led- tai älylamppujen käyttäminen. Uusiutuvan energian osuus STF-yritysten vuotuisesta ener-

⁸² STF-indikaattori D.2.1

⁸³ STF-indikaattori D.7.1.1 STF-tilastot

⁸⁴ STF-indikaattori D.6.2 STF-tilastot

⁸⁵ STF-indikaattori D.6.3 STF-tilastot

KUVA JULIA KIVELÄ

giankulutuksesta on kasvanut vuodesta 2023.⁸⁴ Vuotuisesti kulutetun uusiutuvan energian osuus energian kokonaiskulutuksesta oli vuonna 2024 jopa 84 prosenttia, kun vuonna 2023 se oli 69 prosenttia.⁸⁵ Matkailuyritysten uusiutuvan energian tuotanto on kasvanut samalla, kun koko Suomen energiajärjestelmä on irtaantumassa fossiilisista polttoaineista ja päästötönnän energian teknologiat ovat yleistyneet. Vähiten toteutettuja toimia ovat hukkalämmön hyödyntäminen, liittyminen matkailu- ja ravintola-alan energiatehokkuussopimukseen ja energiakatselmuksen suorittaminen. Nämä toimenpiteet saattavat vaatia yrityksiltä enemmän perehtymistä ja resursseja, mikä vaikuttanee toimien yleisyyteen.

STF-yritysten tyypillisimpiä toimia vedenkulutuksen vähentämiseksi ovat vesikalusteiden tarkastaminen säännöllisesti vuotojen varalta, vedenkulutuksen säännöllinen seuraaminen, kiinteistön käyttöveden lämpötilan säätäminen

optimaaliseksi, vettä säästävien vesikalusteiden käyttäminen ja aktiivinen asiakkaiden kannustaminen veden kulutuksen vähentämiseksi. Vedenkulutusta vähentäviä toimia tekevien yritysten osuus on noussut vuodesta 2023 ollen jopa 92 prosenttia vuonna 2024.⁸⁶

LUONTO JA ILMASTO

Hiilijalanjälkeään mittaavien yritysten osuus kaikista STF-ohjelman yrityksistä on vähentynyt vuodesta 2023 noin kuusi prosenttiyksikköä ja oli vuonna 2024 vajaa puolet (46 %) yrityksistä.⁸⁷ Myös ilmastomuutosta hillitsevien toimien määrä oli laskenut hieman. Kuitenkin kaikki STF-ohjelman yritykset osallistuvat ilmastomuutosta hillitsevien toimien tekemiseen.⁸⁸

Yrityksille haastavampia toimia voivat olla luonnon monimuotoisuutta edistävät toimet. STF-ohjelman yrityksistä noin 40 prosenttia tukee aktiivisesti paikallisen biologisen monimuo-

toisuuden suojelua, säilyttämistä ja hallintaa. Yritykset voivat esimerkiksi järjestää monipuolisia elinympäristöjä kasvi- ja eläinlajistolle, torjua haitallisia vieraslajeja ja järjestää koulutusta henkilökunnalle luonnon monimuotoisuuden suojelemisesta ja hallinnoimisesta. Nämä esimerkkitoimenpiteet olivat myös STF-yritysten eniten tekemät toimenpiteet luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Toimenpiteet saattavat vaatia yrityksiltä enemmän perehtymistä ja resursseja, mikä voi vaikuttaa siihen, että toimenpiteet koetaan hankalammaksi toteuttaa. Luontopositiivisen matkailun tulo kääntää kuitenkin haasteet toivottavasti liiketoimintamahdollisuuksiksi. Kansallispuistoissa ja muilla Metsähallituksen hoitamilla luonnon-suojelualueilla toimivien STF-ohjelmassa olevien yritysten osuus, joilla on kestävän matkailun sopimus Metsähallituksen kanssa, on pienentynyt vuodesta 2023. Vuonna osuus oli 85 prosenttia kun vuonna 2023 se oli 92 prosenttia.⁸⁹

STF-yrityksistä 40 % tukee luonnon monimuotoisuutta.

⁸⁶ STF-indikaattori D.6.3

⁸⁷ STF-indikaattori D.2.1.1 STF-tilastot

⁸⁸ STF-indikaattori D.2.1 STF-tilastot

⁸⁹ STF-indikaattori D.7.1.2 STF-tilastot

KUVA JULIA KIVELÄ

LIKKUMINEN

Kestävää liikkumista edistämällä voidaan vähentää merkittävästi matkailusta aiheutuvia päästöjä. Yrityksillä on mahdollista erilaisilla toimilla vaikuttaa oman kohteen saavutettavuuteen tai asiakkaiden valintaan vähäpäästöisen kulkumuodon valintaan. STF-yrityksistä noin 80 % on kannustanut asiakkaitaan julkisen liikenteen ja mahdollisimman vähäpäästöisten kulkumuotojen käyttöön kohteeseen saapumiseen ja kohteessa. Noin 60 % yrityksistä on laatinut kestävään liikkumiseen kannustavat toimintatavat koskien yrityksen omia liikkumis- ja kuljetustarpeita sekä henkilökunnan työmatkustamista. Yritykset voivat houkutellessa vähäpäästöisillä ajoneuvoilla kulkevia kohteeseensa tarjoamalla latauspisteitä sähköautoille. STF-yrityksistä noin puolella on omissa tiloissa tai heidän käyttämissä tiloissa latauspisteitä sähköautoille. Yrityksistä 30 prosentilla on käytössä ajoneu-

vo energialuokkaa A—C tai toimii sähköllä tai biopolttoaineella.⁹⁰

STF-ohjelmassa kerättävien liikkumiseen liittyvien indikaattoritietojen lisäksi liikkumisen päästöjä ja niiden pienentämisen mahdollisuuksia suomalaisella matkailukentällä käsitellään tässä raportissa ilmastotoimintasuunnitelmaa koskevassa osiossa (sivu 27). Seuraavassa osiossa tarkastellaan Suomeen suuntautuvaa ja Suomen sisäistä liikennettä Matkailijamittarissa raportoitavaan kyselytutkimusaineistoon perustuen.

Suomi on maantieteellisesti vaikeasti saavutettava, varsinkin maata pitkin. Alkuvuodesta 2024 valmistui Visit Finlandin tilaama Suomen vaihtoehtoinen ja vähähiilinen saavutettavuus-selvitys. Selvityksessä tarkasteltiin lentämiselle vaihtoehtoisia reittejä Länsi-Euroopan kaupungeista, Pohjoismaiden pääkaupungeista ja Baltian maiden kautta Suomeen.⁹¹ Matkailijamitta-

rista selviää, että Suomeen tehtävistä matkoista 61 prosenttia toteutuu lentäen ja 39 prosenttia laivalla⁹². Koska matkailijamittari on kyselytutkimus, joka toteutetaan vain satamissa ja lentoasemilla, ei Suomeen suuntautuvista juna- tai automatkoista ole tietoa.

Ulkomaanmatkailijoiden matkan keskimääräinen ilmastovaikutus (CO₂e kg) per päivä oli 63 kg CO₂ vuonna 2024. Päästöt ovat pienessä kasvussa, sillä vuonna 2023 vastaava luku oli 61 kg CO₂.⁹³ Päästöjen koko vuoden 2023 data ei ole saatavilla, joten vertailussa käytetään rullavaa 12 kuukauden aikajaksoa (03/23—02/24). Ulkomaisten matkailijoiden kokonaispäästöt ovat sen sijaan hieman laskeneet vuonna 2024. Kokonaispäästöt olivat 3 081 800 tonnia CO₂.⁹⁴

Työtä tehdään myös Suomen sisäisten kestävien matkustusmuotojen ja saavutettavuuden eteen. VR:n tietojen mukaan junamatkustami-

⁹⁰ STF-indikaattori D.2.1

⁹¹ Visit Finland 2024c

⁹² STF-indikaattori D.1.1 Matkailijamittari

⁹³ STF-indikaattori D.1.4 Matkailijamittari

⁹⁴ Matkailijamittari

Suomeen tehtävistä matkoista 61 % toteutuu lentäen.

sen suosio oli ennätysellisen korkealla vuonna 2024. Kaukojuna liikenteessä tehtiin vuonna 2024 yhteensä 15,3 miljoonaa matkaa, mikä on

hieman enemmän (1,3 %) kuin vuonna 2023. Joulukuussa matkoja tehtiin jopa 3,7 % enemmän kuin samana ajankohtana vuonna 2023.⁹⁵

⁹⁵ VR 2025

⁹⁶ Visit Finland 2024d

⁹⁷ New York Times 2025

⁹⁸ Euroopan Komissio 2024b

Visit Finland lanseerasi vuoden 2024 lopussa kymmenen uutta matkareittiä, joissa kohteiden välillä liikkuminen vähähiilisin liikkumismuodoin on otettu huomioon suunnittelussa. Junalla tehtävät kiertomatkat ovat erinomainen esimerkki siitä, miten matkailijoita voidaan tuoda vähemmän tunnetuimpien kohteiden pariin ja pidentää viipymää kiertomatkojen kautta.⁹⁶ Reittien tunnettuuden kasvattaminen on yksi Visit Finlandin 2025 tavoitteista.

Junamatkojen suosio ei ole kasvanut vain Suomessa. Euroopan rautatie- ja infrastruktuuriyhtiöiden yhteisön mukaan rajat ylittävä rautatieliikenne kasvoi Euroopassa 7 prosenttia vuonna 2024 vuoteen 2023 verrattuna⁹⁷. Euroopan Unioni on sitoutunut junamatkailun kehittämiseen. Tavoitteena on esteiden poistaminen, yhteensopivuuden parantaminen, matkustajaliikenteen infrastruktuurin nykyaikaistaminen ja palvelujen laadun parantaminen kaikissa EU-maissa.⁹⁸

4 Johtopäätökset

MATKAILUN KASVU JA SESONKILUONTEISUUS

Matkailun kasvu vuonna 2024 tuli ulkomaisista matkailijoista. Koronapandemian jälkeen kasvanut kotimaan matkailu kääntyi ensi kertaa laskuun. EU-maista ja Yhdysvalloista saapuva matkailu on ylittänyt kirkkaasti vuoden 2019 matkailijamäärät, kun taas Aasian maat ovat yhä vajaan kolmanneksen jäljessä huippuvuoden 2019 tuloksista. Kotimaan matkailun hidastuessa ja ollessa saturaatiopisteessä matkailun elinvoiman ylläpitäminen ja kilpailukyvyyn vahvistaminen vaatii panostuksia kansainvälisen matkailun kehittämiseen ja markkinointiin.

Vuonna 2024 Suomen sesonkisisidonnaisuus kasvoi ja on edelleen vahvempaa kuin ennen pandemiaa. Matkailu kasvoi talvikuukausina nopeammin kuin kesäkuukausina. Erityisesti Lapin talvi menestyi loistavasti. Matkailualueiden ja sesonkien välinen kasvava eriytyminen on huolestuttava kehityssuunta. Pääkaupunkiseutu ja Lappi ovat vetovoimaisimpia matkailualueita, joissa ulkomainen kysyntä on keskeinen osa koko matkailukysyntää.

KUVA JOHANNES WILENIUS

Sesonkisisidonnaisuuden ja kärkealueiden osuuden lievän kasvun lisäksi vapaa-ajan matkailijoiden viipymä viime vuonna lyheni. Viipymän

pidentäminen, sesonkien tasaaminen sekä matkailun alueellinen jakautuminen tasaisemmin ovat keskeisiä kestävän matkailun periaatteita.

Matkailuviennin osuus koko palveluviennistä laski vuonna 2024 edellisvuodesta. Se on edelleen pandemiaa edeltävää tasoa matalampaa. Tämä saattaa heijastaa kilpailukyvyn haasteita heikomman vetovoiman matkailualueillemme.

Toimenpiteet sesonkien tasaamiseen ja viipymän pidentämiseen ovat edelleen avainasemassa taloudellisesti kestävä matkailuliiketoiminnan turvaamiseksi.

STF-ohjelma on edennyt kohti tavoitteitaan vuonna 2024. Matkailutoimijat ovat liittyneet aktiivisesti ohjelmaan ja kokeneet saaneensa tukea kokonaisvaltaisen kestävyysymmärtämiseen, mainehyötyjä kestävä matkailun toimijana sekä markkinointitukea. Merkin saaneiden destinaatioiden määrä tuplaantui

tarkasteluvuonna. Destinaatioiden kokema suurin hyöty oli alueen yritysverkoston sitoutuminen kestävä matkailuun. Sekä yksittäisten yritysten että destinaatioiden tulee myös jatkossa muistaa STF-merkin uusiminen sekä käyttösääntöjen mukaisesti indikaattorilomakkeen täyttö myös STF-merkin ollessa voimassa. Ajassa, jossa vastuullisuuteen liittyvät teemat ovat globaalisti laskusuhdanteessa, erottautuminen saattaa helpottaa, joten suomalaisten toimijoiden esimerkin näyttäminen ja aktiivinen toiminta kestävä matkailun edistämiseksi ovat entistäkin tärkeämpää.

PAIKALLISTEN SITOUTTAMINEN JA SOSIO-KULTTUURINEN KESTÄVYYS

Työelämän laadun näkökulmasta vuoden 2024 STF-tulokset tuovat esiin sekä valonpilkahduksia että huolenaiheita. MaRaVa-alan yrityksissä viihdytään työssä, arvostetaan henkilöstön monimuotoisuutta ja koetaan työyhteisöt reiluiksi. Toisaalta Palvelualojen ammattiliiton kyselytutkimuksen mukaan edelleen joka toinen matkailualalla työskentelevä harkitsee

alanvaihtoa, sillä työntekijöiden taloudellinen epävarmuus on kasvanut. Myös urakehitysmahdollisuuksien nähtiin vähentyneen. Osaa-japulan keskellä työn merkityksellisyyden ja koulutuksen vahvistaminen on avainasemassa. Henkilöstön hyvinvointi on keskeinen perusta matkailualan sosiaalisessa kestävyudessa. Matkailualalla on myös potentiaalia toimia monimuotoisuuden vahvistajana, jotta jokainen asiakas ja työntekijä tuntisi olonsa turvalliseksi ja tervetulleeksi taustastaan tai ominaisuuksistaan riippumatta. STF-yrityksissä monimuotoisuustoimet koetaan yhä vaativiksi, sillä ne edellyttävät riittäviä resursseja ja osaamista.

Matkailua kehittäessä tulisi myös kuulla ja osallistaa paikallisia asukkaita. Myös paikalliskulttuurien, kuten saamelaiskulttuurin, ja niiden erityispiirteiden tunteminen on matkailussa tärkeää, jotta kulttuurin aito ja kunnioittava esittäminen, elvyttäminen, ylläpitäminen ja vahvistaminen voi mahdollistua. Saamelaiskäräjät on julkaissut saamelaismatkailun eettiseen ohjeistuksen sekä vastuullisen matkailijan ohjeistuksen saamelaiskulttuurin ja saamelaisten kotiseutualueen maailmaan. Matkailun alueor-

KUVA JUSSI HELLSTÉN

ganisaatiot voisivat osaltaan rohkaista matkailutoimijoita tutustumaan saamelaismatkailun materiaaleihin koko Suomessa. Paikallisenäkökulman ja matkailun kestävyuden vahvistamiseksi voitaisiin kehittää ja hyödyntää vierailukestävyden mittaria. Esimerkiksi asumis-, asiointi- ja virkistysrauhan teemat ovat tarkastelun arvoisia.

Kulttuurinen vaikuttavuus vahvistui vuonna 2024 uusien Euroopan kulttuurireitti kohtei-

demme myötä muun muassa Eurooppalaiselle teollisuusperintöreitille. Ruokamatkailustrategian valmistuminen tukee Suomen tunnettuuden kehittämistä ruokamatkailumaana. Kulttuurisen kestävyuden mittaamiseen sopivia lisäyksiä voisi olla yhteistyö kulttuuritoimijoiden kanssa, kulttuuritarjonnan sisällyttäminen matkailutarjontaan ja paikallisten viihtyminen luoduissa kulttuurimatkailun toimintaympäristöissä ja palveluissa. Haasteeksi helposti

muodostuu kuitenkin määritelmät, joita mitaaminen vaatisi. Kohteen hallintaan liittyvissä indikaattoreissa tarkastellaan matkailun vaikutuksiin tyytyväisten asukkaiden osuutta paikakunnalla⁹⁹ ja osuutta asukkaista, jotka ovat tyytyväisiä omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa matkailun kehittämisessä¹⁰⁰. Näistä indikaattoreista ei kuitenkaan ole ollut saatavissa tietoa vuosilta 2023 ja 2024 sillä kansallisten vierailija- ja asukaskyselyiden kustannukset, jalkautaminen ja riittävän vastaajamäärän saaminen on osoittautunut haastavaksi.

TURVALLISUUS, ILMASTO- JA LUONTOTEOT OSANA KESTÄVÄÄ MATKAILUA

Kansainvälisessä turvallisuuden vertailussa Suomi pärjää erittäin hyvin, mitä voidaan pitää kilpailuetuna, kun muualla maailmassa konfliktihin, eriarvoisuuteen, terveyteen ja ilmastomuutokseen liittyvät turvallisuusuhat saattavat

heikentää matkailun vetovoimaa. Turvallisuusnäkökulman arvioidaan painottuvan tulevana vuosina entisestään epävakaassa maailmantilanteessa, ja matkailumarkkinoinnilla voidaan vahvistaa sekä Suomen houkuttelevuutta turvallisena kohteena että hälventää ennakkoluuloja liittyen esimerkiksi itärajan kohteiden turvallisuustilanteeseen.

Kaikkien STF-yritysten osallistuminen ilmastomuutosta hillitseviin toimiin osoittaa matkailualan ilmastotoimijuutta. Energiansäästön, jätteiden lajittelun ja vedenkulutuksen hallinnan saralla valtaosa STF-yrityksistä tekee toimia ja kehitys on ollut erinomaista. Ilmastomuutoksen hillinnän näkökulmasta vaikuttavuutta voitaisiin vahvistaa tarttumalla yhä aktiivisemmin matkailualan liikkumisen päästöjen minimointiin.

Visit Finland on tunnistanut sopeutumisen osana ilmastotoimintasuunnitelmaa. Muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin ja yleistyviin ääri-ilmiöihin sopeutuminen on syytä tuoda jatkossa koko

⁹⁹ STF-indikaattori A 1.2a

¹⁰⁰ STF-indikaattori A 1.2b

toimialalla yhä vahvemmin osaksi yrityksille suunnattua ohjeistusta, koulutusta ja viestintää. Myös kansalliseen kestäväan matkailun indikaattorijärjestelmään pyritään kehittämään sopeutumista mittaavia indikaattoreita yhdessä elinkeinon kanssa. Matkailuala on yksi haavoittuvista toimialoista, mitä tulee vuodenaikojen, lumimäärien ja helleaaltojen muutoksiin.

40 prosenttia STF-yrityksistä kertoo edistävänsä luonnon monimuotoisuutta aktiivisesti. Luontokatoa hillitsevän toiminnan volyyymi ja vaikuttavuus ei mahdollisuuksiin nähden kuitenkaan ole vielä riittävää. Viestimällä luontokadosta sekä luontopositiivisesta matkailusta voidaan vahvistaa ymmärrystä suomalaisen matkailualan ja hyvinvoivan luonnon riippuvuussuhteesta sekä yritysten toimintamahdollisuuksia elintärkeän luonnonympäristön säilyttämiseksi. Luontotoimet on käännettävissä myös liiketoimintamahdollisuuksiksi. Matkailualan ekologinen kestävyys Suomessa on ottanut merkittäviä askeleita eteenpäin, mutta kiihtyvän ilmastomuutoksen ja luontokadon äärellä kehitystä on syytä nopeuttaa. Myös ympäristövastuun saralla matkailun tulee olla osa ratkaisua, ei ongelmaa.

KUVA JUHA TUUNANEN

DATA, MITTAMINEN JA SYSTEEMITASON MUUTOS

Tämän Kestävän matkailun tila -raportin datan kokoamisen aikana ilmeni joitain haasteita etenkin indikaattoridatan keruuseen ja raportointiin liittyen. Jo pienikin muutos varsinaisessa indikaattorilomakkeessa tai laskentamallissa saattaa vaikuttaa siihen, ettei data ole enää vertailukelpoista edellisvuoteen verrattuna. Vastaavasti, jos tietolähteenä ei ole vuosittain täytettävä indikaattorilomake, tieto ei lukitu tiettyyn ajanjaksoon. Tällöin data power-bi-pohjaisessa STF-tilastoraportissa saattaa erota Kestävän matkailun tila -raportissa julkaistuista tiedoista; STF-tilastoraportti raportoi yritysten nykytilaa, kun taas tässä raportissa tarkastellaan yritysten tilaa tarkasteluvuotena. Tiedonkeruu- ja raportointityökaluja kehitetään huomioiden pohjalta. Mittaamisen esteeksi muodostuvatkin usein tietojärjestelmien kalleus mutta myös määritelmien puute. Lisäresursseja vaatii myös tiedon jatkuva analysointi, tulkitseminen ja viestintä, mitä tiedolla johtaminen vaatii. Tietoa on joka tapauksessa saatavilla enemmän kuin koskaan. Tietoon pohjautuvien,

kestävyyttä edistävien, toimenpiteiden esteeksi ei siis pitäisi muodostua tiedon puute.

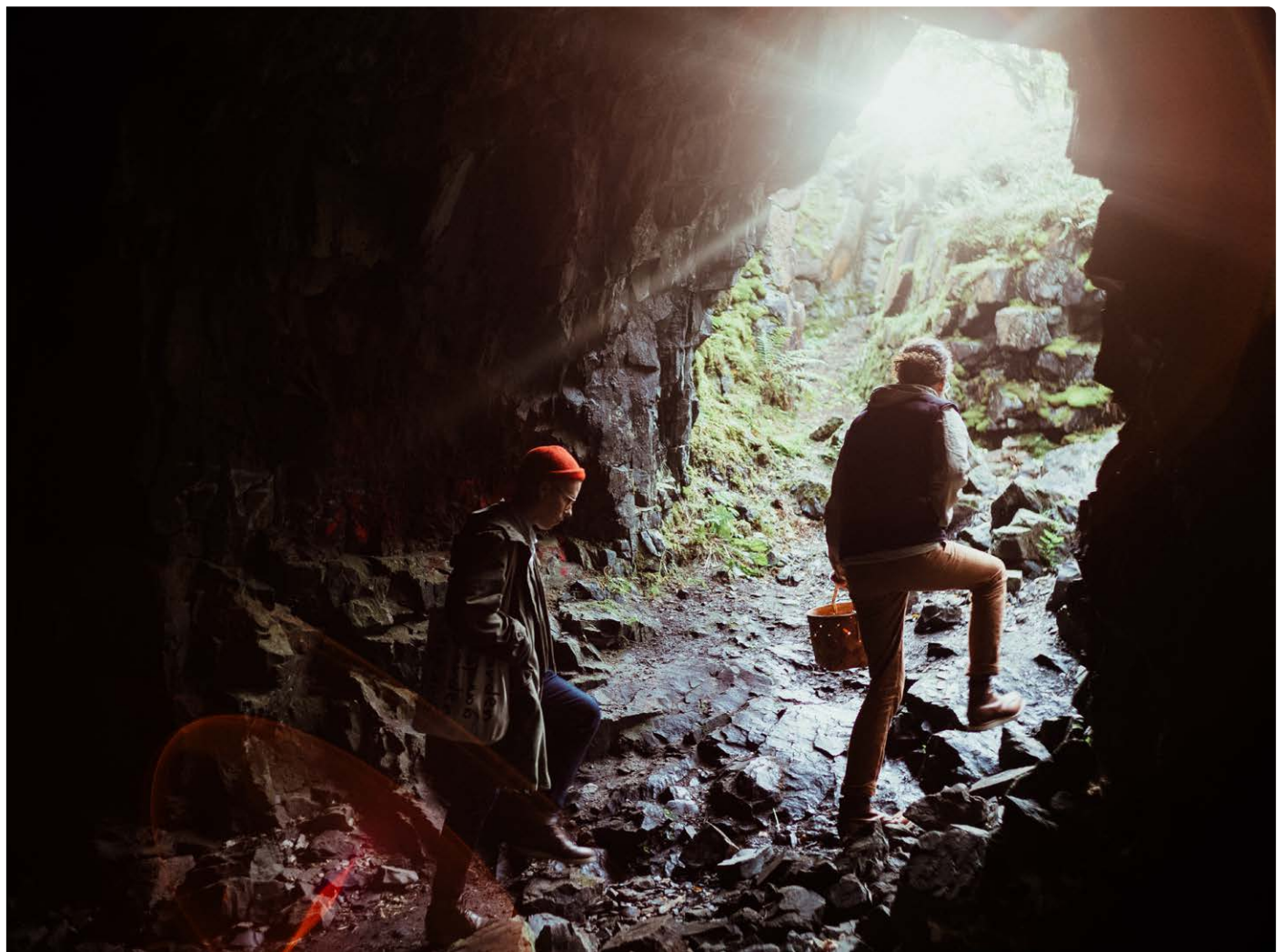
Mittaamisen esteeksi muodostuvat usein määritelmien puute ja tiedonkeruujärjestelmien kalleus.

Lisäresursseja vaatii myös tiedon jatkuva analysointi, tulkitseminen ja viestintä — mitä tiedolla johtaminen vaatii.

Suomen matkailualalla tehdään monipuolista, aktiivista ja kansainvälisesti verrattuna edistysellistä ja tunnustettua työtä kestävyyden

edistämiseksi. Kestävän matkailun tilan saavuttaminen edellyttää kuitenkin yhä selkeämpiä systeemitason muutoksia. Tällä tarkoitetaan, että muutoksen kestävämpiin toimintamalleihin tulee tapahtua pintaa syvemmällä tasolla ja tasapuolisesti kaikilla kestävyiden osa-alueilla. Kansallinen tuki ja kehityksen seuranta ovat oleellisia ajureita matkailualan kestävyysmurroksessa, ja tässäkin raportissa käyty pohdinta matkailun kestävyiden rajojen määrittämiseksi on kriittinen askel kohti luonnon, ihmisten ja talouden hyvinvointia tukevaa matkailua.

Mikäli kestävyiden rajat ylittyvät, voimistuu erilainen oireilu luonnossa paikallisyhteisöissä sekä matkailijoissa. Tiedon ja ymmärryksen vahvistaminen kestävästä matkailusta ovat yhä tärkeässä roolissa, sillä ilman niitä ei synny matkailualan toimijoiden aitoa halua ja ymmärrystä kestävyiden merkityksestä alan toimintaedellytyksille.

KUVA JUSSI HELLSTÉN

Lähteet

Adolfson, M. (2024). Blogi: Luontopositiivisuus — uusi tapa suojella luontoa. Saatavilla: <https://www.tek.fi/uutiset-blogit/blogi-luontopositiivisuus-uusi-tapa-suojella-luontoa>

Angeria, M (2023). Työn merkityksellisyys osana kestävä matkailutyötä. Matkailututkimus 19(2):32-44. DOI:10.33351/mt.127367.

Business Finland (2020). Visit Finlandin strategia 2021—2025. Saatavilla: <https://www.businessfinland.fi/julkaisut/visit-finland/visit-finland-strategia-2021-2025#:~:text=T%C3%A4m%C3%A4%20vuosille%202021-2025%20laadittu%20strategia-p%C3%A4ivitys%20toimii%20tiekarttana,matkailualan%20taloudellisen%20kasvun%2C%20kest%C3%A4v%C3%A4n%20kehityksen%20ja%20kilpailukyvn%20vahvistamisessa>

Business Rovaniemi (2025). Etusivu, Kehittämishankkeet, Rovaniemen matkailun uusi aika. Saatavilla: <https://www.businessrovaniemi.fi/fi/Kehittamishankkeet/Rovaniemen-matkailun-uusi-aika>

Dodds, R., Nikolova, M., Novotny, M., Gaini, F., Helgason, J. P., & Mathiassen, S. (2025). From Volume to Value: Reconceptualizing Tourism Performance Measurement — Phase 1 Results: Interviews with Best Practice Destinations. Prepared for Interview Participants. Toronto Metropolitan University, 22 pages.

Espanja.com (2.1.2025). Espanja nostaa kanteen Airbnb:tä vastaan laittomien asuntoilmoitusten vuoksi. Saatavilla: <https://espanja.com/matkailu-ja-turismi/espanja-nostaa-kanteen-airbnbta-vastaan-laittomien-asuntoilmoitusten-vuoksi/>

Euroopan Komissio (2022). Unbalanced tourism growth at destination level — root causes, impacts, existing solutions and good practices, Final Report. Eberswalde University for Sustainable Development, Centre for Sustainable Tourism | ÖIR | Lucerne University of Applied Sciences and Arts, School of Business, Institute of Tourism and Mobility. European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA). B-1049 Brussels.

Euroopan komissio (2024a). Reducing emissions from aviation. Saatavilla: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/transport/reducing-emissions-aviation_en#:~:text=In%202022%2C%20direct%20emissions%20from%20aviation%20accounted%20for,emissions%20in%20the%20transport%20sector%2C%20after%20road%20transport.

Euroopan komissio (2024b). Transforming rail: More convenient and sustainable train travel in the EU. Uutinen, 17.7.2024. Directorate-General for Communication. Saatavilla: https://commission.europa.eu/news/transforming-rail-more-convenient-and-sustainable-train-travel-eu-2024-07-17_en

Euroopan komissio. EU Tourism Dashboard. Saatavilla: <https://tourism-dashboard.ec.europa.eu/destination?lng=en&ctx=tourism&ts=TOURISM&pil=level-indicator&is=TOURISM&tl=0&tu=FI&cl=tourism&stu=FI&clc=environmental-impact&fvs=false&date=2023>

European Travel Commission (2025). Roadmap for National Tourism Organisations Towards Climate Action in Destinations — Climate Action Planning Framework. AGE Tourism for Sustainability. Saatavilla: <https://etc-corporate.org/reports/roadmap-for-national-tourism-organisations-towards-climate-action-in-destinations/#:~:text=%E2%80%9CRoadmap%20for%20National%20Tourism%20Organisations,climate%20action%20across%20European%20destinations.>

Gregow H., Mäkelä A., Tuomenvirta H., Juhola S., Käyhkö J., Perrels A., Kuntsi-Reunanen E., Mettiäinen I., Näkkäläjärvi K., Sorvali J., Lehtonen H., Hildén M., Veijalainen N., Kuosa H., Sihvonen M., Leijala U., Ahonen S., Johansson M., Haapala J., Korhonen H., Ollikainen M., Lilja S., Ruuhela R., Särkkä J. & Siiriä S.-M. (2021): Ilmastomuutokseen sopeutumisen ohjauskeinot, kustannukset ja alueelliset olottuvuudet. Suomen ilmastopaneeli, Raportti 2/2021

Geoparks Finland network (2024). <https://geoparksfinland.fi/>

Helsingin kaupunki (2024). Helsinki Visitor Pressure — Analysis and Management Plan 2024-2026. Saatavilla: https://www.hel.fi/static/kanslia/el0/Helsinki_Tourism_Visitor_Pressure_2024.pdf

Helsingin kaupunki (2025). Matkailun kestävyys Helsingissä. Saatavilla: <https://www.hel.fi/fi/yritykset-ja-tyo/kehita-matkailua/matkailun-kestavyys-helsingissa>

Helsingin Sanomat (2024). Aukkaat saivat turisteista tarpeekseen: Kymmenettuhannet osoittivat mieltään turismia vastaan. Uutinen 20.4.2024 Saatavilla: <https://www.hs.fi/maailma/art-2000010374981.html>

Ilmatieteen laitos (2024). Ilmastovuosisikatsaus 2024. 5. vuosikerta. ISSN: 2341-6408. DOI: 10.35614/ISSN-2341-6408-IVK-2024-00. Ilmatieteen laitos.

ITAC — Indigenous Tourism Association of Canada (2025). <https://theoriginaloriginal.ca/>

Institute for Economics & Peace. Global Peace Index 2024: Measuring Peace in a Complex World, Sydney, June 2024. Saatavilla: <http://visionofhumanity.org/resources>

Kennel, J. (2014). Carrying capacity, tourism. Encyclopedia of Tourism (pp.1-3). DOI:10.1007/978-3-319-01669-6_24-1 University of Surrey.

Laamanen, O., Pöyhönen, M., & Garam, S. (2024). Suomen ruokamatkailustrategia 2024-2028. Haaga-Heilia julkaisut 12/2024. ISBN 978-952-7474-73-0

Lapin kansa (24.1.2025). Rovaniemellä ollaan siirtymäs-

sä uhkasakkolinjalle lyhytvuokrausongelman ratkomisessa — kaavoituspolitiikan päivittämisellä on jo kiire. Saatavissa: <https://www.lapinkansa.fi/rovaniemella-ol-laan-siirtymassa-uhkasakkolinjalle/11491045>

McClanahan, P. New York Times (2025). Planning a Train Trip in Europe? New Sleeper Trains and High-Speed Routes Await. 2.10.2025. Saatavilla: <https://www.nytimes.com/2025/02/10/travel/in-europe-new-trains.html>

Metsähallitus. LAC (Limits of Acceptable Change). LAC-menettelyn kuvaus-1.pdf. Saatavilla: https://www.metsa.fi/wp-content/uploads/2019/08/LAC_menetelman_kuvaus-1.pdf

Mikkonen S., Laine M., Mäkelä H. M., Gregow H., Tuomenvirta H., Lahtinen M. & Laaksonen A. (2015): Trends in the average temperature in Finland, 1847—2013. Stochastic Environmental Research and Risk Assessment, 29, 1521—1529.

Museovirasto 5.6.2024. Teollisuusperintöä esittelevälle kansainväliselle kulttuurireitille 16 uutta kohdetta Suomeen. Saatavilla: <https://www.museovirasto.fi/fi/ajankohtaista/teollisuusperintoreitti>

Niemistö J., Soimakallio S., Nissinen A. & M. Salo (2019): Lentomatkustuksen päästöt — Mistä lentoliikenteen päästöt syntyvät ja miten niitä voidaan vähentää? Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2/2019.

One Planet Network (2025): Glasgow Declaration, Signatories of the Glasgow declaration. Saatavilla: <https://www.oneplanetnetwork.org/programmes/sustainable-tourism/glasgow-declaration/signatories>

www.oneplanetnetwork.org/programmes/sustainable-tourism/glasgow-declaration/signatories

OPEN CO2eNET: Päästötietokanta. Saatavilla: <https://www.openco2.net/fi/hae-paastokertoimia?q=hong&sortBy=updatedYear&sortOrder=desc&page=1>

Palvelualojen ammattiliitto (2025). PAMin jäsenkysely 2024. Julkaistu 2 4.2.2025. Saatavilla: <https://www.pam.fi/studies/pamin-jaskenkysely-2024/>

Rantanen M., Karpechko A.Y., Lipponen A., Nordling K. Hyvärinen O., Ruoteenoja K., Vihma T. & A. Laaksonen (2022): The Arctic has warmed nearly four times faster than the globe since 1979. Communications Earth & Environment 3, 163.

Ritchie H. (2024): What share of global CO₂ emissions come from aviation? Saatavilla: <https://ourworldindata.org/global-aviation-emissions>

Saamelaiskäräjät (2024). Saamelaiskäräjien toimintasuunnitelma-talousarvio 2025, s.48-49. https://dokumentit.solinum.fi/samediggi/download/?d=dokumenttipankki/kertomukset_ohjelmat_ja_suunnitelmat/suunnitelmat/sak%C3%A4_toimintasuunnitelmat/toimikausi_2024-2027/sakaptk52025_liite_13_saka_ts_ta_2025.pdf

Saarinen, J. (2006). Traditions of sustainability in tourism studies, Annals of Tourism Research, Volume 33, Issue 4, 2006, p. 1121-1140. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2006.06.007>

Salo M., Heiskanen E., Heikkinen M., Heinonen T., Jylhä H., Kaljonen M., Kautto P., Lähteenmäki-Uutela A., Matschoss K., Meriläinen T., Nissinen A., Pyrhönen T., Saarinen M., Salminen J., Salmivaara L., Savolainen H., Seppälä J., Springare S., Turunen T., Vainio A. & Virkkunen H. (2023): Ohjauskeinoja kotitalouksien kuluksen hiilijalanjäljen pienentämiseen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:47.

Sitra, Kulmala, A-K. (2021). Uunituoreet lähestymistavat luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen sijoituspäätöksenteossa. 16.7.2021. Saatavilla: <https://www.sitra.fi/artikkelit/uunituoreet-lahestymistavat-luonnon-monimuotoisuuden-huomioimiseen-sijoituspäätöksenteossa/>

Sitra 2018. Keskivertosuomalaisen hiilijalanjälki — Sitra

Statista 2024. Aviation emissions worldwide. Saatavilla: <https://www.statista.com/topics/12910/aviation-emissions-worldwide/#topicOverview>

STT — MTV uutiset (7.7.2024) Sadat mielenosoittajat vastustivat suomalaisten suosimassa matkakohteessa massaturismia ja sen vaikutuksia. Saatavilla: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/sadat-mielenosoittajat-vastustivat-suomalaisten-suosimassa-matkakohteessa-massaturismia-ja-sen-vaikutuksia/8969582>

Sun Y., Faturay F., Lenzen M., Gössling S. & J. Higham 2024. Drivers of Global tourism carbon emissions. *Nature Communications* 15, 10384 (2024). <https://doi.org/10.1038/s41467-024-54582-7>

Suomenlinna. Maailmanperintö, Kestävä matkailu, Mittaaminen ja seuranta. Saatavilla: <https://www.suomenlinna.fi/maailmanperinto/kestava-matkailu/mittaaminen-ja-seuranta/>

TEM (2022). ”Yhdessä enemmän — kestävää kasvua ja uudistumista Suomen matkailuun”, Suomen matkailustrategia vuosille 2022—2028. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:51. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:IS-BN:978-952-327-772-4>

The Responsible Tourism Partnership (2025). Limits of Acceptable Change. Saatavilla: <https://responsibletourismpartnership.org/limits-of-acceptable-change/#:~:text=The%20Limits%20of%20Acceptable%20Change,constrained%20with%20in%20the%20LAC.>

Thraenhart, J. (2024). Towards Sustainable Horizons: The Critical Path of Balanced Tourism Growth. https://www.traveldailynews.asia/column/articles/towards-sustainable-horizons-the-critical-path-of-balanced-tourism-growth/?__cf_chl_tk=zf6gDRnEwtnGxqxM2oAfKG07bhbnjLD.loKllhnJMNU-1741183742-1.0.1.1-_20dp10YT8UodDkkrvuvvm8vbcQ8Bj6lbp21ZI13D_Q

Tilastotietokanta Rudolf, Tilastokeskus. (2024). Alueellisen matkailutilinpidon avainluvut: Saatavilla: https://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland/VisitFinland__Alueellinen_matkailutilinpito/010_ampa_tau_101.px/

Tilastotietokanta Rudolf, Tilastokeskus. (2025). Matkailumenot kohdemaittäin 2013-2023

UNWTO. 2019. Transport-related CO2 Emissions of the Tourism Sector. Saatavilla: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284416660>

UPM (2025). Kestävää matkailua Verlassa. Saatavilla: <https://www.verla.fi/kestavamatkailu>

Valkeakosken sanomat (2024). Myllysaaren ja Kauppi-
lanmäen museot osaksi Euroopan laajuista kulttuurireit-
tiä — Liittymistä juhlistetaan viikonloppuna. 17.5.2024
Saatavilla: <https://www.valkeakoskensanomat.fi/elamantoimen/art-2000010432781.html>

Veijola S. & Kyyrö K. (2020). Kestävän matkailun moni-
tieteiset mittarit kulttuuriympäristöissä. Valtioneuvoston
selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:26.
Saatavilla: Kestävän matkailun monitieteiset mittarit
kulttuuriympäristöissä

Visit Finland. Ruoka kuuluu jokaiseen matkaan. Liike-
toiminnan kehittäminen, Ruokamatkailu. Saatavilla:
<https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/tuotekehitysteemat/ruokamatkailu>

Visit Finland (2023a). Kestävän matkailun tila 2022 ra-
portti. Saatavilla: <https://www.visitfinland.fi/4ac1b9/globalassets/visitfinland.fi/vf-julkaisut/2023/kestavan-matkailun-tila-2022.pdf>

Visit Finland (2023b). Visit Finland’s Climate Action
Plan 2023.

Visit Finland (2024) Sustainable Travel Finland vai-
kuttavuusarviointi. Saatavilla: <https://www.visitfinland.>

[fi/4aeadc/globalassets/visitfinland.fi/vf-julkaisut/2024/stf-ohjelman-vaikuttavuusarviointi-2024.pdf](https://www.visitfinland.fi/vf-julkaisut/2024/stf-ohjelman-vaikuttavuusarviointi-2024.pdf)

Visit Finland (2024a). Kestävän matkailun tila 2023. <https://www.visitfinland.fi/4ac1e4/globalassets/visitfinland.fi/vf-julkaisut/2024/kestavan-matkailun-tila-2023.pdf>

Visit Finland (2024b). Climate Action Roadmap for travel industry in Finland 2024

Visit Finland (2024c). Suomen saavutettavuus ilman lentämistä: 63 tuntia Madridista, 38 tuntia Pariisista. Tiedote 18.6.2024. Saatavilla: <https://www.visitfinland.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2024/suomen-saavutettavuus-ilman-lentamista-63-tuntia-madridista-38-tuntia-pariisista>

Visit Finland (2024d). Valmiita matkareittejä kansainvälisille matkailijoille. Uutinen 25.11.2024. Saatavilla: <https://www.visitfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2024/valmiita-matkareitteja-kansainvalisille-matkailijoille>

Visit Finland (2024e). Matkailuyritys, tutustu uuteen asiakaskokemuksesta parantavaan turvallisuusmateriaaliin! Saatavilla: <https://www.visitfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2024/matkailuyritys-tutustu-uuteen-asiakaskokemuksesta-parantavaan-turvallisuusmateriaaliin>

Visit Finland, (2024f). STF -ohjelman yritysten itsearviointit.

Visit Finland (2024g). Alternative and low-carbon accessibility to Finland. Saatavilla: <https://www.visitfinland.fi/4ac257/globalassets/visitfinland.fi/vf-julkaisut/2024/>

[low-carbon-accessibility-to-finland.pdf](#)

Visit Finland (2024h). Inklusiivisen matkailun opas. VF_Inklusiivisen matkailun opas 2024

Visit Finland, STFHUB, Kestävän matkailun opas (2024). Saatavilla: stfhub.visitfinland.com/guide

VR (2025). VR:n kotimaan kaukoliikenteessä kaikkien aikojen vuosi — 15,3 miljoonaa junamatkaa ja erinomainen asiakastyytyväisyys. 10. tammikuuta 2025. Mediatiedotteet. Saatavilla: <https://www.vrgroup.fi/fi/vrgroup/uutiset/vrn-kotimaan-kaukoliikenteessa-kaikkien-aikojen-vuosi-153-miljoonaa-junamatkaa-ja-erinomainen-asiakastyytyvaisyys/>

WTO (2004, s.62). Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations. A Guidebook.

World Travel & Tourism Council (WTTC) 10.10.2024. Indigenous Tourism to Inject 67BN into Global Economy Says WTTC Report. Saatavilla: <https://wtcc.org/news-article/indigenous-tourism-to-inject-67bbn-usd-into-global-economy-says-wttc-report>

Ympäristöministeriö. Jätelaki ja asetukset — mikä muuttui, miten toimin? Saatavilla: <https://ym.fi/jatteen/jatelaki>

Liitteet

Liite 1 *Kestävän matkailun tila 2024* -raportin
indikaattorit ja tilastot

Kestävän matkailun tila 2024 -raportti														
INDIKAATTORIT JA TILASTOT														
KOHTEIN HALLINTA														
STF indikaattorit	Avo 2024	Avo 2023	Avo 2022	Avo 2021	Muutos 2024 vs. 2023 (absoluuttinen muutos / %-yksikkö muutos)	Muutos % 2024 vs. 2023 (suoritusasteen muutos, tilastot perustettu)	Huomioita muista muuttokista (lähde, versio, otsikko)	Otanta / Osoitus	Lähde	Viimeisin data vuosi	SDG	ETIS criteria (2016)	GSTC code	
Yrityksiä mukana STF-ohjelmassa (2024 loppuun mennessä)	1 436	1 180	942	747	256	22 %		Koko matkailuala	STF ILASTOT	2024		A.1.1 Percentage of tourism enterprises/establishments in the destination using a voluntary certification/labelling for environmental/quality/sustainability and/or Corporate Social Responsibility measures	A4 Enterprise engagement and sustainability standards	
Destinaatioita mukana STF-ohjelmassa (2024 loppuun mennessä)	70	65	67	60	5	8 %		Koko matkailuala	STF ILASTOT	2024				
A.1.1 STF-merkin saaneiden yritysten lukumääriä (2024 loppuun mennessä)	500	387	219	127	113	29 %		STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024	12b	A.1.1 Percentage of tourism enterprises/establishments in the destination using a voluntary certification/labelling for environmental/quality/sustainability and/or Corporate Social Responsibility measures	A4 Enterprise engagement and sustainability standards	
STF-merkin saaneiden destinaatioiden lukumääriä (2024 loppuun mennessä)	11	5	2	1	6	120 %		STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024				
Indikaattorilomakkeen täyttäneiden yritysten määrä	495	322	279		173	54 %	Indikaattoritietoa alkoi 2022	STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024				
Indikaattorilomakkeen täyttäneiden destinaatioiden määrä	19	19	36		0	0 %	Indikaattoritietoa alkoi 2022	STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024				
A.1.3a Matkailutuotteiden lukumääriä, jolla on STF-merkki	1 719	1 398			321	23 %		DataHubin tuotteet	DATAHUB-DATA	2024				
A.1.3b Matkailutuotteiden osuus, jolla on STF-merkki Visit Finland Datahubissa	17,6 %	17,8 %			-0,2 %-yksikköä			DataHubin tuotteet	DATAHUB-DATA	2024	12b	A.1 Sustainable tourism public policy		
A.1.2a Osoitus kypäryn vastanaisesta asukkaista, jotka ovat tyytyväisiä oman vaikutusmahdollisuuteen matkailun kehittämisessä			92 %					Koko Suomi	Asiakaskysely	2022	11, 17	C.5.1 Percentage of residents that are satisfied with the impacts of tourism on the destination's identity	A5 Resident engagement and feedback	
A.1.2b Osoitus kypäryn vastanaisesta asukkaista, jotka ovat tyytyväisiä oman vaikutusmahdollisuuteen matkailun kehittämisessä			52 %					Koko Suomi	Asiakaskysely	2022	11, 17	2013: A.1.1 Niden asukkaiden prosenttiosuus, jotka ovat tyytyväisiä asuinalueensa ja vaikutuksensa matkailun suunnitteluun ja kehittämiseen	A5 Resident engagement and feedback	
A.2.1a Osoitus kypäryn vastanaisesta matkailijoista, jotka ovat tyytyväisiä yleisen kokemuksiinsa matkakohteesta			93 %					Koko matkailuala	Matkailukysely	2022	11, 12	A.2.1 Percentage of tourists and same day visitors that are satisfied with their overall experience in the destination	A6 Visitor engagement and feedback	
A.2.1b Osoitus kypäryn vastanaisesta matkailijoista, jotka pitävät kohtetta kestäväni matkakohteena			90 %					Koko matkailuala	Matkailukysely	2022	11, 12	A.2.1 Percentage of tourists and same day visitors that are satisfied with their overall experience in the destination	A6 Visitor engagement and feedback	
TALOUDELLINEN ARVO														
STF indikaattorit	Avo 2024	Avo 2023	Avo 2022	Avo 2021	Muutos 2024 vs. 2023 (absoluuttinen muutos / %-yksikkö muutos)	Muutos % 2024 vs. 2023 (suoritusasteen muutos, tilastot perustettu)	Huomioita muista muuttokista (lähde, versio, otsikko)	Otanta / Osoitus	Lähde	Viimeisin data vuosi	SDG	ETIS criteria (2016)	GSTC code	
B.1.1 Käymien määrä vuodessa	22,7 milj.	22,8 milj.	22,0 milj.	17,5 milj.	-150 000	-1 %		Koko matkailuala	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	11, 12, 1, 8, 9	B.1.1 Number of tourist nights per month	B8 Managing visitor volumes and activities	
B.1.11 Asukkoasukasien määrä	10,9	11,2	10,4		-0,3	-3 %		STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024	11, 12	B.2.2 Occupancy rate in commercial accommodation establishments per month and average for the year	B8 Managing visitor volumes and activities	
B.1.12 Ulkomaalaisten matkailijoiden osuus kaikista matkailijoista	28 %	25 %	23 %	12 %	+3 %-yksikköä			Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	8	B.1 Tourism flow (volume & value) at the Destination	B8 Managing visitor volumes and activities	
B.1.13 Ympäristöiden matkailuyritysten osuus	80 %	84 %	72 %		-4 %-yksikköä			STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024	11, 12	B.1 Tourism flow (volume & value) at the Destination	B8 Managing visitor volumes and activities	
B.1.2 Päivämatkailijoiden osuus	10 %	10 %			0 %-yksikköä		2024 koskee koko vuotta 2023 nollava 12 k (01/23-02/24)	Koko Suomi	MAITIA-LIEMETU	2024	8	B.1.2 Number of same-day visitors per month	B8 Managing visitor volumes and activities	
B.1.3 Matkailun suhteellinen osuus kohteen talouteen (%BKT:stä)	N/A	2,4 %	2,0 %	1,5 %	+0,4 %-yksikköä			Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2023 (ennakkotieto)	1, 8, 9	B.1.3 Relative contribution of tourism to the destination's economy (% GDP)	GSTC: B1 Measuring the economic contribution of tourism	
B.1.4b Matkailijan päivittäinen kuluus keskimäärin	77 €	74 €			3 €	4 %	2024 koskee koko vuotta 2023 nollava 12 k (01/23-02/24)	Koko Suomi	MAITIA-LIEMETU	2024	8	B.1.4 Daily spending per overnight tourist & B.1.5 Daily spending per same-day visitors	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
B.1.6 Rippuvuus 3 suurimmasta lähtömaasta (%)	29 %	30 %	31 %	33 %	-1 %-yksikköä			Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
B.1.7 Matkailukäsitteen suhteellinen osuus Suomessa	N/A	16,8 milj. €	15,8 milj. €	11,5 milj. €	1,0 milj. €	6 %	Muutos 2023 vs. 2022	Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2023 (ennakkotieto)	8	B.1 Tourism flow (volume & value) at the Destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
B.2.1a Matkailijan keskimääräinen viikkopäivämatkailun keskiarvo (yötyö)	2,2	2,3	2,2		-0,1	-4 %		STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024	8	B.2.1 Average length of stay of tourists (nights)	B8 Managing visitor volumes and activities	
B.2.1b Matkailijan keskimääräinen viikkopäivämatkailun keskiarvo (yötyö)	1,8	1,9	1,9	1,9	-0,1	-5 %		Koko matkailuala	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	8	B.2.1 Average length of stay of tourists (nights)	B8 Managing visitor volumes and activities	
B.3.1 Matkailun suora työllisyysasteen osuus matkailun työllistä	N/A	5,3 %	5,0 %	4,6 %	+0,3 %-yksikköä		Muutos 2023 vs. 2022	Koko matkailuala	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2023 (ennakkotieto)	1, 8, 9	B.3.1 Direct tourism employment as percentage of total employment in the destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
B.3.2 Sesonkiyhteyksien määrän prosenttiosuus matkailun työllistä	N/A	30,7 %	35,0 %		-10,7 %-yksikköä		Vuoden 2024 luvut tulevat myöhemmin	STF-ohjelman yrityksiä	STF ILASTOT	2024	8, 10	B.3.2 Percentage of jobs in tourism that are seasonal	B2 Decent work and career opportunities	
B.3.3 Kestävään matkailuun liittyvän koulutuksen määrä (Destinaatioiden järjestämät koulutukset)	117	104	184		13	13 %		Koko Suomi	STF ILASTOT	2024	4, 8	B.3 Quantity and quality of employment	B2 Decent work and career opportunities	
Maat indikaattorit	Avo 2024	Avo 2023	Avo 2022	Avo 2021	Muutos 2024 vs. 2023 (absoluuttinen muutos / %-yksikkö muutos)	Muutos % 2024 vs. 2023 (suoritusasteen muutos, tilastot perustettu)	Huomioita muista muuttokista (lähde, versio, otsikko)	Otanta / Osoitus	Lähde	Viimeisin data vuosi	SDG	ETIS criteria (2016)	GSTC code	
Saapumiset matkailualueeseen (kpl)	12,5 milj.	12,3 milj.	11,5 milj.	9,0 milj.	204 400	2 %		Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Saapumiset Suomeen	4,9 milj.	4,7 milj.			0,2 milj.	4 %	2024 koskee koko vuotta 2023 nollava 12 k (01/23-02/24)	Koko Suomi	MAITIA-LIEMETU	2024	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailualueesta (dankypäivät) sis. hotellit, lomamatkailu, lyhytviikot		256 030	256 880	257 250	-800	-0,33 %	Muutos 2023 vs. 2022	Koko Suomi	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailualueesta (dankypäivät) sis. majoitusliikkeen huoneet, mökit ja muut majoituslait sekä nollat eivät vuodepaikat	163 700	166 200	166 000	155 900	-2 500	-2 %		Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailualueesta (dankypäivät) sis. majoitusliikkeen huoneet, mökit ja muut majoituslait sekä nollat eivät vuodepaikat		39 913	38 044	31 355	+1,89 %-yksikköä		Muutos 2023 vs. 2022	Koko Suomi	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailualueesta (dankypäivät) sis. majoitusliikkeen huoneet, mökit ja muut majoituslait sekä nollat eivät vuodepaikat		49,8 %	47,5 %	39,0 %	+0,2 %-yksikköä			Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailun elpymisen edistymisen (%)		98,86 %	95,13 %	75,72 %	+1,7 %-yksikköä		Muutos 2023 vs. 2022	Koko Suomi	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailun kasvutaloudellisuus (varauksien)		34,06	35,45	40,86	-1,39	-3,9 %	Muutos 2023 vs. 2022	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.2 Tourism enterprise (d) performance	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailun intensiteetti (vierailut yör / asukas)		4,09	3,95	3,16	0,14	3,5 %	Muutos 2023 vs. 2022	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Rippuvuus 3 suurimmasta lähtömaasta (%)		8,10	7,08	3,98	1,02	14 %	Muutos 2023 vs. 2022	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailun monimuotoisuus (indeksi)		0,85		0,84	0,01	1,2 %	Muutos 2023 vs. 2021	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailun osuus työllisyydestä (%)		6,66 %	6,18 %	5,83 %	+0,48 %-yksikköä		Muutos 2023 vs. 2022	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.3 Quantity and quality of employment	B2 Decent work and career opportunities	
Keskimääräinen matkailukulu (PPS / yöyminen)		101,71	90,25	56,85	11,46	12,7 %	Muutos 2023 vs. 2022	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.1 Tourism flow (volume and value) at destination	B1 Measuring the economic contribution of tourism	
Matkailun suora taloudellinen vaikutus		3,19 %	1,50 %	1,20 %	+1,69 %-yksikköä			Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023				
Vierailukäynnin osuus %		48,50 %	58,40 %	41 %	-9,9 %-yksikköä			Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.2 Tourism enterprise (d) performance	B8 Access for all	
Yritykset käyttävät sosiaalista mediaa (%)		75,40 %		65 %	+10,4 %-yksikköä		Muutos 2023 vs. 2021	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.2 Tourism enterprise (d) performance	B8 Access for all	
Internet-yhteyden nopeus matkailukohteissa		76,03 %		53,22 %	+22,8 %-yksikköä		Muutos 2023 vs. 2021	Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2023	8	B.2 Tourism enterprise (d) performance	B8 Access for all	
Henkilöstön koulutus digitaalisista tiedoista			22,70 %					Koko matkailuala	EU TOURISM DASHBOARD	2022	8	B.2 Tourism enterprise (d) performance	B8 Access for all	
SOSIAALINEN JA KULTTUURIINEN VAIKUTTAVUUS														
STF indikaattorit	Avo 2024	Avo 2023	Avo 2022	Avo 2021	Muutos 2024 vs. 2023 (absoluuttinen muutos / %-yksikkö muutos)	Muutos % 2024 vs. 2023 (suoritusasteen muutos, tilastot perustettu)	Huomioita muista muuttokista (lähde, versio, otsikko)	Otanta / Osoitus	Lähde	Viimeisin data vuosi	SDG	ETIS criteria (2016)	GSTC code	
C.1.1a Matkailijoiden määrä 100 asukasta kohden (yöpymisten määrä matkailualueella sataa väkiväestöä asukasta kohti per päivä)	1,11	1,13	1,09	0,87	-0,02	-2 %		Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024	11, 12	C.1.1 Number of tourists/visitors per 100 residents		
C.1.5 Matkailijoiden määrä suhteessa alueen pinta-alaan (km2) (yöpymisten määrä matkailualueella vuorokauden kohden per neliökilometri)	0,18	0,18	0,18	0,14	0	0 %		Koko Suomi	Tilastotietokanta Rudolff, Tilastokeskus	2024			A8 Managing visitor volumes and activities	
C.1.6.1 Prosenttiosuus matkailualueella työskentelevistä jotka viihtyvät työssä	78 %						Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	PAM (jäsentiedot)	2024				
C.1.6.2a Prosenttiosuus matkailualueella työskentelevistä, jotka ovat tyytyväisiä työtyytyneisiin yhteyksiinsä yhteiskunnallisuuteen	79 %	86 %			-7 %-yksikköä		Indikaattori otettu käyttöön 2024	Koko Suomi	PAM (jäsentiedot)	2024				
C.1.6.2b Prosenttiosuus matkailualueella työskentelevistä, jotka kokevat työtyytyneisiin rekkiä	73 %						Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	PAM (jäsentiedot)	2024				
C.1.6.3 Prosenttiosuus matkailualueella työskentelevistä jotka kokevat työtyytyneisiin oman osuutensa olevan hyviä ja saavansa tarpeeksi koulutusta	56 %	74 %			-18 %-yksikköä		Indikaattori otettu käyttöön 2024	Koko Suomi	PAM (jäsentiedot)	2024				
C.1.6.4 Prosenttiosuus matkailualueella työskentelevistä jotka ovat tyytyväisiä eteenosaamustaloudellisuutensa alalla	25 %	42 %			-17 %-yksikköä		Indikaattori otettu käyttöön 2024	Koko Suomi	PAM (jäsentiedot)	2024				

C.1.6.5	Prosenttiosuus matkailualla työntekijöistä, jotka ovat kiinnostuneita vahvistamaan alaa	53 %	54 %			-1 % yksiököö		Indikaattori otettu käyttöön 2024	Koko Suomi	PAM (jäsentyöry)	2024				
C.1.6.6	Prosenttiosuus matkailualla työntekijöistä, jotka kokivat että työn turvallisuudesta huolehditaan	80 %						Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	PAM (jäsentyöry)	2024				
C.1.6.7	Prosenttiosuus matkailualla työntekijöistä, jotka kokivat, että työpaikalla arvostetaan henkilöstön monimuotoisuutta	76 %						Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	PAM (jäsentyöry)	2024				
C.2.2	Tämä maa toimi vastuullisesti kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden alueella (opetus)	Sija 7	Sija 10			Sijainus +3		Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	National Brand Index	2024				
C.2.3	Suomen sijitus kansainvälisessä rauhanomaisuuden indeksissä	1,474 (sija 13/163)	1,484 (sija 15/163)	1,511 (sija 16/163)	1,443 (sija 12/163)	Sijainus +2		Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	Global Peace Index GPI	2024				
C.2.4	Suomen sijitus LG812 – ystävällisenä matkailuena (indeksi)		300 (sija 22)					Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	LG812+ Travel Safety Index	2023				
C.2.5	Suomen riskitutius luonnonkatastrofille ja matkailajien mahdollisuus selviytyä luonnonkatastrofista (indeksi)	1,54 (sija 164)	1,43 (sija 165)			Sijainus -1		Suurempi sijitus = matalampi riskitaso	Koko Suomi	World Risk Report	2024				
C.2.6	Suomen sijitus TTD-indeksissä (Health & Hygiene Pillar)	6,05 (sija 18)				5,80 (sija 26)	0,25	4 %	Indikaattori otettu käyttöön 2024	Koko Suomi	Travel & Tourism Development Index	2024			
C.2.6	Suomen sijitus TTD-indeksissä (Safety & Security pillar)	6,56 (sija 4)				6,31 (sija 13)	0,25	4 %	Indikaattori otettu käyttöön 2025	Koko Suomi	Travel & Tourism Development Index	2024			
C.4.1a	Ouusyrytyksissä, jotka tarjoavat palveluita liikuntarajoitteille	40 %	11 %	27 %		+29 % yksiököö		Reportoinnissa käyetty yritysten ilmoetetta luuoma	SIF-merkin saaneista yrityksissä	SIF TALAS2021	2024	10	C.4.1 Percentage of rooms in commercial accommodation establishments accessible for people with disabilities	B5 Preventing exploitation and discrimination	B5 Access for all
C.4.1b	Ouusyrytyksissä, jotka tarjoavat palveluita LG812+ -kohderyhmälle	58 %	33 %	32 %		+25 % yksiököö		Reportoinnissa käyetty yritysten ilmoetetta luuoma	SIF-merkin saaneista yrityksissä	SIF TALAS2021	2024	10	C-4 Inclusion/accessibility	B5 Preventing exploitation and discrimination	B5 Access for all
C.4.4a	Prosenttiosuus SIF-merkatusa matkatuotteista, jotka markkinoivat palveluita liikuntarajoitteille	23 %	24 %			-1 % yksiököö		?	Datahub-tilasto		2024	10	C-4 Inclusion/accessibility	B5 Preventing exploitation and discrimination	B5 Access for all
C.4.4b	Prosenttiosuus SIF-merkatusa matkatuotteista, jotka markkinoivat palveluita LG812+ -kohderyhmälle	6 %	6 %			0 % yksiököö		?	Datahub-tilasto		2024	10	C-4 Inclusion/accessibility	B5 Preventing exploitation and discrimination	B5 Access for all
C.4.5	Viestinnän monikarisyys (verkkoosujen kieliverstoiden määrän keskiarvo)	2,7	3,0	3,0		-6,3	-10 %		SIF-ohjelman yrityksissä	SIF TALAS2021	2024	10			
C.5.2a	Kohtiden määrä, jolla on Unescon maailmanperintökohtiden, aineettoman kulttuuriperintökohtiden, kulttuurintaitokohtiden (Euroopan neuvoston (EN) tai Geoparks kohtiden status	170	139	102		31	22 %		Koko Suomi	Museovirasto, Unesco, Euroopan Neuvosto	2024	11	C.5.2 Percentage of the destination's events that are focused on traditional/local culture and heritage	C1 Protection of cultural assets	
C.5.2b	Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriperintöjen määrä	1471	1472	1471		-1	0 %		Koko Suomi	Museovirasto	2024	11	C.5.2 Percentage of the destination's events that are focused on traditional/local culture and heritage	C1 Protection of cultural assets	

YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET																							
SIF indikaattorit		Arvo 2024		Arvo 2023		Arvo 2022		Arvo 2021		Muutos 2024 vs. 2023 (absoluuttinen muutos / % yksiköissä)		Muutos% 2024 vs. 2023 (prosentuaalinen muutos, tilastoja prosentteina)		Huomioita muutoksista (lähde, vuosi, otanta)		Otainta / Otaus	Lähde	Viimeisin data vuosi		SDG	EiSIF criteria (2016)		GSCC code
D.1.1	Saapumien kulkumuoto jakauma %	Lentien 61 % Laivalla 39 %		Lentien 62 % Laivalla 38 %		14,5%		11,3%		Lentien -1 %yks. Laivalla +1 %yks. +3,2 %yksiköissä				2024 koskee koko vuotta 2023 siltavä 12 k (2023/02/04)		Koko Suomi	MATKAILU (MATKAILU)	2024		9, 13	D.1.1 Percentage of tourists and same-day visitors using different modes of transport		D1.1 Low-impact transportation
D.1.2	Junamatkojen osuus					14,5%		11,3%		Muutos 2023 vs. 2021				Muutos 2023 vs. 2021		Koko Suomi	ALUEPOLITIIKKA (ALUEPOLITIIKKA)	2022		9, 13, 11	D.1.2 Reducing transport impact		D1.1 Low-impact transportation
D.1.4.	Merkkin kiedimääräinen ilmatuokutus (CO2e kg) per päivä	63 kg CO2		61 kg CO2						2 kg CO2		3 %		2024 koskee koko vuotta 2023 siltavä 12 k (2023/02/04)		Ulkomaan matkailijat	MATKAILU (MATKAILU)	2024		13			
D.2.1	Osuus yrityksistä, jotka osallistuvat aktiivisesti ilmastomuutosta hillitseviin toimiin	100 %		100 %		98 %				0 %yksiköissä				SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		13	D.2.1 Percentage of tourism enterprises involved in climate change mitigation schemes - such as: CO2 offset, low energy systems, etc.- and "adaptation" responses and actions		D2.1 Greenhouse gas emissions (industry criteria)
	Kedimääräinen määrä ilmastomuutosta hillitseviä toimia	14		15		13				-1		-7 %		SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		13	D.2.1 Percentage of tourism enterprises involved in climate change mitigation schemes - such as: CO2 offset, low energy systems, etc.- and "adaptation" responses and actions		D2.1 Greenhouse gas emissions (industry criteria)
D.2.1.1	Osuus yrityksistä, jotka mittaavat hiilipäästöjään	46,1 %		51,6 %		29,1 %				-5,5 %yksiköissä				SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		13	D.2.1.1 Percentage of tourism enterprises involved in climate change mitigation schemes - such as: CO2 offset, low energy systems, etc.- and "adaptation" responses and actions		D10 GHG emissions and climate change mitigation
D.3.4	Keskiarvo erikseen kiertäettyjen jätteenkiedimäärästä asiakasliiketoimintaan	4,69		4,52		4,32				0,17		4 %		SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		12, 14, 15	D.3.2 Percentage of tourism enterprises separating different types of waste		D2.4 Solid waste (industry criteria)
D.3.4	Keskiarvo erikseen kiertäettyjen jätteenkiedimäärästä yritystoimintaan	6,20		6,20		5,80				0,00		0 %		SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		12, 14, 15	D.3.2 Percentage of tourism enterprises separating different types of waste		D2.4 Solid waste (industry criteria)
D.5.2	Osuus yrityksistä, jolla on toimia vedenkulutuksen vähentämiseksi	92,0 %		89,9 %		85,8 %				+2,1 %yksiköissä				SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		6	D.5.2 Percentage of tourism enterprises taking actions to reduce water consumption		D1.4 Water conservation (industry criteria)
	Kedimääräinen määrä vedenkulutusta vähentäviä toimia	4,93		4,85		4,58				0,08		2 %		SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		6	D.5.2. Percentage of tourism enterprises taking actions to reduce water consumption		D1.4 Water conservation (industry criteria)
D.6.2	Osuus yrityksistä, jolla on toimia energiankulutuksen vähentämiseksi	97,4 %		96,8 %		90,3 %				+0,6 %yksiköissä				SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		7	D.6.2 Percentage of tourism enterprises that take actions to reduce energy consumption		D1.3 Energy conservation (industry criteria)
	Kedimääräinen määrä energiankulutusta vähentäviä toimia	6		7		6				-1,00		-14 %		SIF-ohjelman yrityksistä		SIF-TRA-ASIOITUS		2024		7	D.6.2 Percentage of tourism enterprises that take actions to reduce energy consumption		D1.3 Energy conservation (industry criteria)
D.6.3	Vuodesta: kuluu kuluu uutuuton energian osuus (Mwh) energian kuluu kulu																						